

บทที่ 2

แนวคิด หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเพื่อศึกษาการดำเนินงานพัฒนาวิชาชีพครูของคณะกรรมการคุรุสภาจังหวัด ผู้วิจัยได้
ศึกษาหลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ประวัติความเป็นมาของคุรุสภา
2. คุรุสภาในปัจจุบัน
3. วิชาชีพครู การพัฒนาวิชาชีพครู และองค์กรวิชาชีพครู
4. แผนพัฒนาวิชาชีพครูของคุรุสภา (พ.ศ. 2535 - 2539)
5. งานพัฒนาวิชาชีพครูของคุรุสภา
6. งานพัฒนาวิชาชีพครูของคณะกรรมการคุรุสภาจังหวัด
7. การบริหารงานโดยองค์คณะบุคคลหรือคณะกรรมการ
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประวัติความเป็นมาของคุรุสภา

คุรุสภามีประวัติความเป็นมายาวนานควบคู่กับกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งสรุปจาก 50 ปี คุรุสภา
(สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2538)

ประมาณ พ.ศ. 2430 มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งกระทรวงธรรมการขึ้น เพื่อ
ดำเนินการจัดการศึกษาทั่วราชอาณาจักร เมื่อการศึกษาเจริญก้าวหน้าขึ้น จึงเปลี่ยนแปลงระเบียบการสอบไล่
หนังสือไทยให้มีวิชาสอบที่สูงขึ้นหลายวิชา ที่นอกเหนือจากวิชาพื้น ๆ เดิมที่เคยสอบ เช่น การอ่าน การเขียน
ตามคำบอก คัดลายมือ ไวยากรณ์ เลข บวก ลบ คูณ ทหาร แล้วยังมีวิชาที่ต้องสอบเพิ่มเติม เช่น ความรู้
เรื่องราวของเรา พระราชพงศาวดาร เรียงความ ย่อความ เลขคณิตขั้นสูง เป็นต้น ฉะนั้น จึงมีความ
จำเป็นที่จะต้องให้ความรู้แก่ครู เพื่อให้ครูมีความรู้และสามารถนำความรู้ไปถ่ายทอดให้นักเรียนได้

พ.ศ. 2438 จึงเป็นจุดเริ่มต้นของสถาบันวิชาชีพครูในประเทศไทย ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น
เจ้าพระยาภาสกรวงศ์ (พร บุนนาค) เสนาบดีคนแรกผู้จัดตั้งสถานที่สำหรับเปิดอบรมหรือประชุมครูขึ้น ทำ
การอบรมเพื่อให้ความรู้ใหม่ ๆ ความรู้เกี่ยวกับวิชาครู และวิธีการสอนให้แก่ครูเป็นครั้งแรกที่ “วิทยาทาน
สถาน” ผู้อบรมครูคนแรก คือ เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี (ขณะนั้นคือนายสนั่น เทพหัสดิน ณ อยุธยา)

พ.ศ. 2443 นายตรวจแขวง (ศึกษา) แขวงบางกอกน้อย จังหวัดธนบุรี ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งสภาสำหรับอบรมและประชุมครู ชื่อว่า “สภาไทยจารย์” เปิดทำการอบรมครูทุกวันพระ ซึ่งเป็นวันหยุดราชการ และได้จัดทำหนังสือพิมพ์วิทยากรย์ ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ของครูเล่มแรก

พ.ศ. 2445 กรมศึกษาธิการ ได้จัดตั้งสภาสำหรับจัดประชุม อบรมและสอนครูขึ้น ชื่อว่า “สามัคยาจารย์สโมสรสถาน” โดยมีอธิบดีกรมศึกษาธิการ เจ้าพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดี (ม.ร.ว. เบียมมาลากุล) ขณะยังมีบรรดาศักดิ์เป็นเจ้าพระยาศรีสุทธรุขยศจักดิ์ เป็นนายกสภาคนแรก มีการประชุมครูเดือนละ 2 ครั้ง

พ.ศ. 2447 กรมศึกษาธิการ ได้จัดตั้งสามัคยาจารย์สโมสรให้อยู่ในรูปสมาคม ชื่อว่า “สามัคยาจารย์สมาคม” โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ดังที่กำหนดไว้ในระเบียบสามัคยาจารย์สมาคม ดังนี้

“1. เพื่อให้สมาคมนี้เป็นบ่อเกิดแห่งศิลปวิทยา คือ หมายความว่าให้เป็นที่ชุมนุมสำหรับปรึกษาหารือการที่เกี่ยวข้องด้วยการศึกษา เพื่อจะคิดค้นหาวิชาและอุปเท่ห์ที่จะจัดทำนารุงการนี้ให้เป็นประโยชน์ถึงความเจริญยิ่งขึ้นไป เป็นที่ชุมนุมสอนและฝึกหัด อธิบายหรือแสดงบรรดาสรรพศิลปวิทยาแก่สมาชิกที่ประสงค์จะฝึกหัดเล่าเรียน

2. เพื่อให้สมาคมนี้เป็นที่ประชุมผู้บรรดาศักดิ์ใหญ่่น้อย เพื่อนำราชการทั่วไป ตลอดจนนักเรียนซึ่งยังอยู่ในเวลาเล่าเรียน ซึ่งมีความพอใจที่จะเข้าเป็นสมาชิกเพื่อกระทำความคุ้นเคย และรู้จักอัธยาศัยใจคอซึ่งกันและกันเป็นอันดี และเพื่อเป็นอุบายที่จะฝึกหัดให้คนหนุ่ม ๆ ใหม ๆ ซึ่งเป็นสมาชิกได้รับความคุ้นเคยในที่ประชุม กระทำความมีสง่าและความมองจากกล้าหาญให้บังเกิดแก่สมาชิกนั้น ๆ เหมือนเป็นความฝึกหัดอันหนึ่ง ซึ่งมีชื่อเรียกว่า “โสเชียลโสเอินส์” อันเป็นความฝึกหัดอย่างสูงซึ่งจะเรียนด้วยวิธีอื่น ๆ ไม่ได้ นอกจากต้องเข้าที่ประชุม

3. เพื่อให้สมาคมนี้เป็นที่ประชุมกระทำความบันเทิงทั้งใจและกายในที่ชอบ และเป็นคุณประโยชน์มีการกรีฑา และการดนตรี ขบร้อง เป็นต้น เพื่อเป็นเครื่องชำระความเมื่อยล้า ขุนมัวแห่งร่างกายและดวงจิตให้ชุ่มชื่นต้นต้นสดใสนั่นใหม่ สำหรับจะได้เป็นกำลังที่จะประกอบการทำงานต่อไป”

สามัคยาจารย์สมาคมได้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของสมาคม โดยจัดให้มีห้องประชุม ห้องสมุด ห้องนั่งเล่น สถานที่ฝึกหัดและซ้อมดนตรี สถานที่ฝึกหัดการช่าง ห้องอาหาร สนามกีฬากลางแจ้ง เพื่อเป็นสถานที่พบปะสังสรรค์ของครูในกรุงเทพฯ นอกจากนี้ ยังมีการจัดอบรมวิชาต่าง ๆ ที่บรรจุในหลักสูตรให้แก่ครูจัดปฐกถาพิเศษ เพื่อให้ความรู้วิชาการสาขาต่าง ๆ จัดตั้งสโมสรตามสาขาวิชาการสอน สโมสรบันเทิง และสโมสรกรีฑา ส่วนสมาชิกที่อยู่ในต่างจังหวัดจะได้รับความรู้จากหนังสือพิมพ์วิทยากรย์ สามัคยาจารย์สมาคมได้รับเกียรติอย่างสูงจาก พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อยังดำรงพระราชอิสริยยศเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ สยามมกุฎราชกุมาร มีพระมหากรุณาธิคุณ ทรงรับสามัคยาจารย์สมาคมอยู่ในพระราชอุปถัมภ์ ตั้งแต่พ.ศ. 2488 ตลอดมา จึงเป็นสมาคมที่เชิดหน้าชูตาสูงส่งแห่งหนึ่งในประเทศไทย

พ.ศ. 2488 ครูสภาได้ถูกจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 โดยมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2488 กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้รวมกิจการและทรัพย์สินของสามัคยาจารย์สมาคมเป็นของครูสภา ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ครูสภา เป็นนิติบุคคลอยู่ในกระทรวงศึกษาธิการ ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 ซึ่งตราขึ้นเมื่อวันที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2488 ในสมัยนายควง อภัยวงศ์ เป็นนายกรัฐมนตรี และนายทวี บุณยเกตุ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ การที่รัฐบาลในขณะนั้นได้ตราพระราชบัญญัติครูขึ้น ด้วยพิจารณาเห็นว่า การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ เพราะเป็นเครื่องวัดความเจริญ และการศึกษาของประเทศชาติในขณะนั้นยังล้าหลังอยู่มาก การจะจัดการศึกษาให้ได้ จะต้องอาศัยครูที่มีความสามารถ มีความรักและศรัทธาในอาชีพของตน และครูจะต้องสามารถอยู่ในอาชีพได้อย่างไม่เดือดร้อน โดยมีหลักการซึ่งเป็นสาระสำคัญอยู่ 3 ประการ คือ

1. เพื่อให้สภาพความคิดเห็นเป็นสภาที่ปรึกษา และรักษานโยบายการศึกษาของชาติ
2. เพื่อช่วยฐานะครู
3. ทำหน้าที่ ก.พ.

ครูสภา ที่ได้รับการแต่งตั้งขึ้นนั้น มีวัตถุประสงค์ และอำนาจกว้างขวางมากกว่าสามัคยาจารย์สมาคมตามที่ พระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของครูสภาไว้ ดังนี้

1. ปรึกษาและให้ความเห็นแก่กระทรวงศึกษาธิการ ในเรื่องนโยบายการศึกษาทั่วไป
2. ให้ความเห็นแก่กระทรวงศึกษาธิการในเรื่องหลักสูตร แบบเรียน การสอน การอบรม การสอบไล่ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา
3. ควบคุมและสอดส่องจรรยาบรรณและวินัยของครู พิจารณาลงโทษครูผู้ประพฤติผิดตลอดจนพิจารณาคำร้องทุกข์ของครู
4. รักษาผลประโยชน์ของครูและส่งเสริมให้ฐานะของครูเป็นที่มั่นคง
5. หาทางให้ครูหรือครอบครัวของครูได้รับการช่วยเหลือและอุปการะตามสมควร
6. ส่งเสริมฐานะของครูในทางความรู้ ความประพฤติ ความสามัคคี และความเป็นอยู่ของครู โดยจัดให้มีการอบรม ปาฐกถา การเผยแพร่ความรู้ การสโมสร และอื่น ๆ
7. ปฏิบัติการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนต่าง ๆ แล้วแต่กรณีสำหรับข้าราชการครู

ต่อจากนั้นมา ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ของครูสภา รวม 4 ครั้ง คือ ในพ.ศ. 2509 พ.ศ. 2519 พ.ศ. 2521 ในส่วนของหน้าที่การบริหารบุคคลสำหรับข้าราชการครูให้เหมาะสม และในพ.ศ. 2523 เป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ เนื่องจากได้มีกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครู โดยแยกการบริหารบุคคลสำหรับข้าราชการครู ออกจากคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนและครูสภา ทำให้บทบาทหน้าที่ในการบริหารบุคคลของครูสภาสำหรับข้าราชการครูหมดไป จึงได้มีการแก้ไขปรับปรุงอำนาจหน้าที่ของครูสภา

ใหม่ ให้สอดคล้องกับกฎหมายดังกล่าว โดยการยกเลิกอำนาจหน้าที่ของคุรุสภาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารบุคคลออก ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 (ฉบับที่ 6) กำหนดอำนาจหน้าที่ของคุรุสภาในปัจจุบัน 5 ข้อ ดังนี้

1. ให้ความเห็นแก่กระทรวงศึกษาธิการในเรื่องการจัดการศึกษาโดยทั่วไป หลักสูตร แบบเรียน การสอน การฝึกอบรม การวัดผลและประเมินผลการศึกษา การนิเทศการศึกษา และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องโดยตรงกับการจัดการศึกษา

2. ควบคุม สอดส่องจรรยาบรรณและวินัยของครู พิจารณาโทษครูผู้ประพฤติผิดและพิจารณาคำร้องทุกข์ของครู

3. พิทักษ์สิทธิครูภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนด

4. ส่งเสริมให้ครูได้รับสวัสดิการต่าง ๆ ตามสมควร

5. พัฒนาความรู้ ความสามารถ และประสิทธิภาพของครู

คุรุสภาบริหารงานโดยคณะกรรมการอำนวยการคุรุสภา ตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 โดยมีเลขาธิการคุรุสภาและเจ้าหน้าที่คุรุสภา เป็นผู้ดำเนินกิจการตามมติของคณะกรรมการอำนวยการคุรุสภา ในความควบคุมของประธานกรรมการอำนวยการคุรุสภาหรือผู้ที่ประธานมอบหมาย และกรรมการอำนวยการคุรุสภายังมีอำนาจที่จะแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือมอบหมายให้กรรมการอำนวยการคนหนึ่งคนใดไปทำการใด ๆ แทนก็ได้ ในการปฏิบัติงานจะต้องมีสำนักปฏิบัติการ คณะกรรมการอำนวยการคุรุสภาจึงได้จัดตั้งสำนักงานเลขาธิการคุรุสภาขึ้น เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2488 โดยใช้อำนาจหน้าที่ในมาตรา 8 ของพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 กำหนดให้คณะกรรมการอำนวยการคุรุสภาแต่งตั้งเลขาธิการคุรุสภาและเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ตามสมควร ดังนั้นคณะกรรมการอำนวยการคุรุสภาจึงได้ประชุมหรือและแต่งตั้งข้าราชการประจำของกระทรวงศึกษาธิการ มารักษาการในตำแหน่งเลขาธิการคุรุสภา และหัวหน้าแผนกต่าง ๆ เพื่อเป็นเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน และในขณะเดียวกันก็ได้มีคำสั่งแต่งตั้งให้ศึกษาธิการจังหวัดและศึกษาธิการอำเภอ เป็นเจ้าหน้าที่คุรุสภาประจำจังหวัดและเจ้าหน้าที่คุรุสภาประจำอำเภอตามลำดับ โดยมีสำนักงานอยู่ที่แผนกศึกษาธิการจังหวัดและศึกษาธิการอำเภอ

หลังจากพ.ศ. 2523 ที่คุรุสภาเกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ โดยเลิกดำเนินการบริหารบุคคลสำหรับข้าราชการครู และดำเนินงานในฐานะที่เป็นองค์กรวิชาชีพครูโดยเฉพาะแล้ว แต่โครงสร้างและระบบบริหารงานของคุรุสภาที่มีการบริหารงานโดยคณะกรรมการอำนวยการคุรุสภา และมีหน่วยปฏิบัติงานคือสำนักงานเลขาธิการคุรุสภาอยู่ส่วนกลางเพียงแห่งเดียว ย่อมไม่เอื้ออำนวยต่อบทบาทหน้าที่ของคุรุสภาที่ปรับปรุงใหม่ได้ดีเท่าที่ควร คณะกรรมการอำนวยการคุรุสภา ในคราวประชุมครั้งที่ 14/2523 วันที่ 23 มิถุนายน 2523 จึงได้มีมติแต่งตั้งคณะอนุกรรมการจัดทำโครงสร้างและระบบบริหารงานคุรุสภาขึ้นเพื่อพิจารณาบทบาทหน้าที่และโครงสร้างระบบบริหารงานคุรุสภาใหม่ให้สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ใหม่ ใน

ฐานะของคหิชาชีพครูเพียงอย่างเดียว (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2524) คณะอนุกรรมการฯ ได้เสนอแนะ ปัญหาของคุรุสภาอันสืบเนื่องมาจากโครงสร้างและระบบบริหารงานของคุรุสภาว่ามีอยู่ 5 ประการ คือ

1. ปัญหาช่องว่างระหว่างสมาชิกคุรุสภากับตัวคุรุสภาเอง เพราะคุรุสภามีกรรมการอยู่เพียงระดับเดียวคือ ระดับชาติ แต่มีสมาชิกถึงห้าแสนกว่าคนกระจายอยู่ทั่วประเทศ ความผูกพันระหว่างสมาชิกกับคุรุสภาจึงมีน้อย

2. ปัญหาความสำนึกในความเป็นองค์กรวิชาชีพครูตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน คุรุสภาไม่ได้ดิ้นรนเพื่อบรรลุหลักการความเป็นองค์กรวิชาชีพครู จึงเกิดมีผู้ไม่สมควรเข้ามาสู่องค์กรวิชาชีพครู จนทำให้สังคมมองเห็นความเสื่อมโทรมของอาชีพครูอยู่เช่นในปัจจุบันนี้

3. ปัญหาการดำเนินงาน ในสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา เนื่องจากเมื่อมีปัญหาใด ๆ เกิดขึ้น กรรมการอำนวยการคุรุสภามักจะแต่งตั้งอนุกรรมการขึ้นทำงาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของระดับกองจึงมีหน้าที่เป็นเพียงเสมือนจัดการประชุม เจ้าหน้าที่จึงขาดความคิดริเริ่มและความชำนาญงาน คณะอนุกรรมการก็เป็นคณะบุคคลที่ไม่อาจบังคับบัญชาได้ งานจึงล่าช้า แม้งานนั้น ๆ จะล้มเหลวก็หาตัวผู้รับผิดชอบไม่ได้

4. ปัญหาการขาดความริเริ่มและขาดองค์กร ที่จะกระตุ้นให้หน่วยงานบริการครูทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ การรวมงานทุกหน่วยไว้ในสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา และมีเลขาธิการคุรุสภารับผิดชอบต่อประธานกรรมการอำนวยการคุรุสภานั้น เมื่อองค์กรภายในทำงานด้วยประสิทธิภาพ ก็ยากที่กรรมการอำนวยการอื่น ๆ จะเข้าไปตรวจสอบเร่งรัดได้ การบริการครูก็ไม่ตรงกับความต้องการของครูส่วนใหญ่ เพราะไม่มีช่องทางสื่อสารใด ๆ ตามลำดับขั้นที่จะให้ครูได้สะท้อนความจำเป็น ความต้องการของครู ขึ้นมาสู่คุรุสภาภายใต้โครงสร้างในลักษณะปัจจุบัน

5. ปัจจุบันความรู้สึกว่า "ตนไม่มีส่วนร่วม" ของสมาชิกคุรุสภาและความรู้สึกที่ว่าคุรุสภาเป็นองค์กรวิชาชีพที่ไม่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นทุกขณะ จนถึงกับมีข่าวว่าครูชนบทในภาคต่าง ๆ ได้รวมตัวกันเข้าตั้งเป็นสมาคมครูท้องถิ่น มีทั้งที่ถูกกฎหมายและไม่ถูกกฎหมาย แล้วขยายตัวเป็นสหพันธ์สมาคมครู ซึ่งเป็นอันตรายต่อการดำรงอยู่ของคุรุสภา จำเป็นต้องให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมบริหารคุรุสภาอย่างใกล้ชิดตามขั้นตอนอันควรจะเป็น

เป็นที่ทราบกันว่าเจตนารมณ์เดิมของการก่อตั้งคุรุสภาก็เพื่อให้เป็นสภาของครูเพื่อพิทักษ์วิชาชีพครู และดำเนินกิจกรรมทั้งปวงเพื่อประโยชน์ของครูโดยตรง องค์กรนี้เกิดมาจากครู ดำเนินการโดยครู ครูควรจะได้เข้ามามีบทบาทในคุรุสภาให้มากที่สุด ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ ประกอบกับปัญหาของคุรุสภาอันสืบเนื่องมาจากโครงสร้างและระบบบริหาร 5 ข้อ ดังกล่าวมาแล้ว คณะอนุกรรมการจัดทำโครงสร้างและระบบบริหารงานของคุรุสภา จึงได้เสนอแนวคิดใหม่เกี่ยวกับโครงสร้างของคุรุสภาต่อคณะกรรมการอำนวยการคุรุสภา โดยเน้นหลักการสถาบันองค์กรวิชาชีพครู และให้ครูได้เข้ามามีบทบาทและส่วนร่วมในการบริหารงานของคุรุสภา บริหารงานแบบกระจายอำนาจ มีกรรมการเป็นระดับ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับชาติ

คณะกรรมการอำนวยการคุรุสภา ได้พิจารณาโครงสร้างและระบบบริหารงานของคุรุสภาและแนวคิดที่ได้เสนอมาอย่างละเอียด รวมทั้งได้มีการอภิปรายกันอย่างกว้างขวางหลายครั้งจนในที่สุดได้ยอมรับโครงสร้างใหม่และโครงสร้างในส่วนภูมิภาค ยอมรับให้มีการรวมการระดับท้องถิ่นเป็น 2 ระดับ คือ ระดับจังหวัดและระดับอำเภอ และอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 ออกระเบียบคุรุสภา ว่าด้วยคณะกรรมการคุรุสภาจังหวัดและคณะกรรมการคุรุสภาอำเภอ เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2525 (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2525) จึงนับเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญอีกครั้งของคุรุสภา ที่มีการกระจายอำนาจการบริหารงานไปสู่ภูมิภาค ให้สมาชิกเข้ามามีบทบาท มีส่วนร่วมในการบริหารองค์กรวิชาชีพครู ในรูปของคณะกรรมการบริหาร ก็เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิก คือ ครู สอดตามวัตถุประสงค์ขององค์กรวิชาชีพครูอย่างมีประสิทธิภาพ

คุรุสภาในปัจจุบัน

โครงสร้างของคุรุสภา

โครงสร้างของคุรุสภา ในปัจจุบันประกอบด้วยคณะกรรมการอำนวยการคุรุสภา หน่วยงานระดับกอง หน่วยงานระดับฝ่าย คณะกรรมการคุรุสภาจังหวัด สำนักงานคณะกรรมการคุรุสภาจังหวัด คณะกรรมการคุรุสภากรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการคุรุสภากรุงเทพมหานคร คณะกรรมการ / สำนักงานคณะกรรมการคุรุสภาอำเภอ คณะกรรมการ / สำนักงานคณะกรรมการคุรุสภาในสำนักงานเขต และคณะกรรมการ / สำนักงานคณะกรรมการคุรุสภาในสังกัดกรมต่าง ๆ ของสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

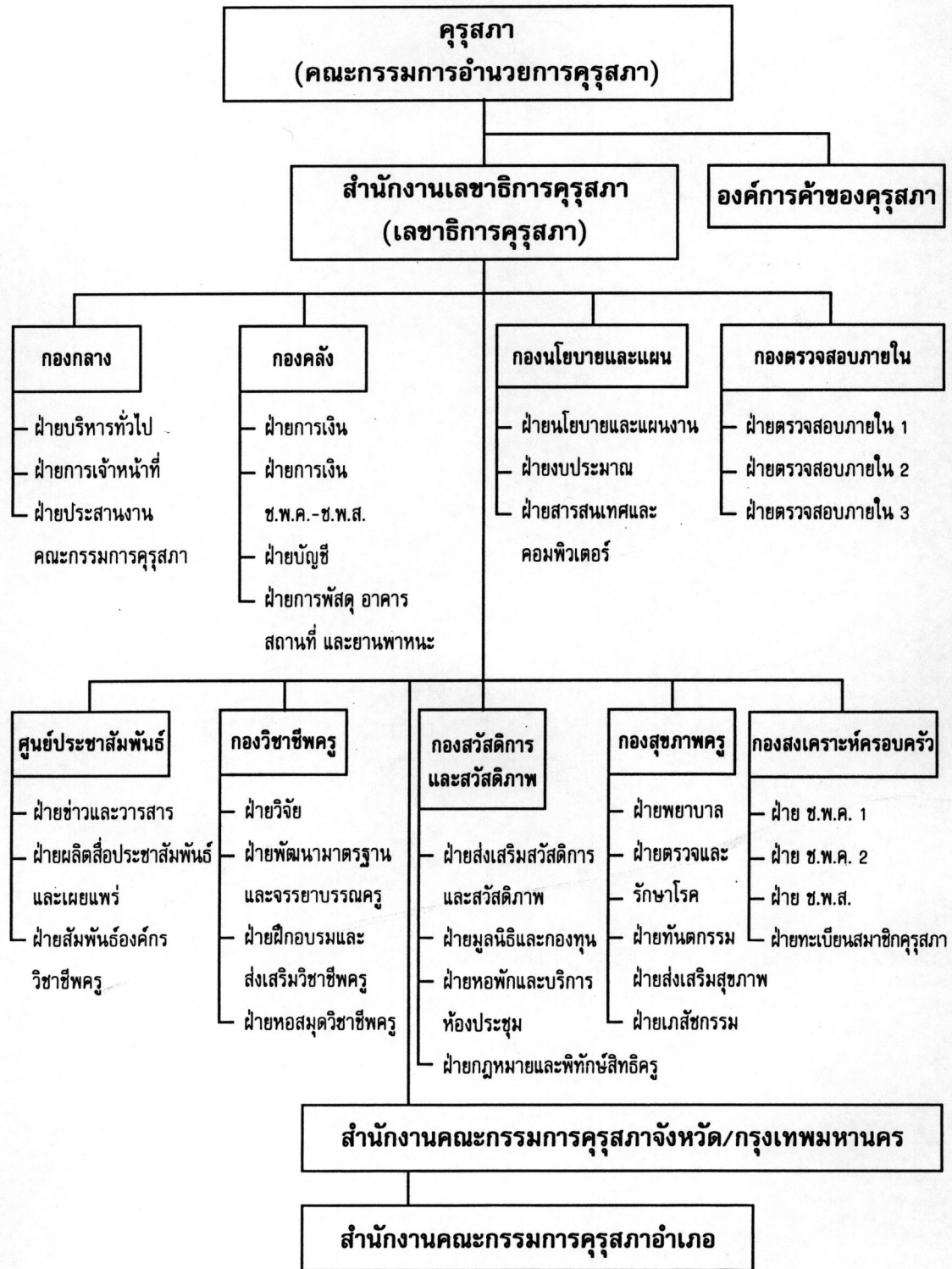
การแบ่งส่วนงานของคุรุสภา

ในปัจจุบันคุรุสภาได้แบ่งส่วนงานตามที่ได้กำหนดไว้ในระเบียบคุรุสภา ว่าด้วยหน้าที่และความรับผิดชอบของส่วนงานในสังกัดคุรุสภา พ.ศ. 2538 ดังนี้

1. สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา

ตามพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 มาตรา 8 ทวิ กำหนดให้มีสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา โดยมีเลขาธิการคุรุสภา เป็นผู้บังคับบัญชาเจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา และบริหารกิจการของคุรุสภา ขึ้นตรงต่อประธานกรรมการอำนวยการคุรุสภา มีหน้าที่ดังต่อไปนี้ คือ 1) เป็นเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคุรุสภา 2) ประสานงานและดำเนินการในเรื่องของครูกับหน่วยราชการ หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับครู 3) ประสานงานและดำเนินการเกี่ยวกับกิจการอื่นที่คุรุสภามอบหมาย 4) จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับครูเสนอต่อคุรุสภา

โครงสร้างและการแบ่งส่วนงานของครุสภาในปัจจุบัน (2538)

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา แบ่งส่วนงานออกเป็น 9 กอง ดังนี้

1.1 กองกลาง มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานบริหาร และธุรการทั่วไปของสำนักงาน งานสารบรรณ งานการเจ้าหน้าที่ งานประสานงานคณะกรรมการคุรุสภา และกิจกรรมพิเศษหรือกิจกรรมเฉพาะที่ได้รับมอบหมาย และงานอื่น ๆ ที่ไม่อยู่ในหน้าที่ของส่วนงานใดโดยเฉพาะ ประกอบด้วย 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหารทั่วไป ฝ่ายการเจ้าหน้าที่ และฝ่ายประสานงานคณะกรรมการคุรุสภา

1.2 กองคลัง มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานการเงิน จัดทำงบดุล งบรายได้สูงกว่ารายจ่าย งบการเงิน ควบคุมการจ่ายเงินงบประมาณ ตรวจสอบหลักฐานการเบิกจ่ายเงินเกี่ยวกับการจ่ายเงินทุกประเภทของสำนักงาน จัดควบคุมดูแลรักษา การใช้และการให้บริการด้านพัสดุ อาคารสถานที่และยานพาหนะของสำนักงาน ประกอบด้วย 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายการเงิน ฝ่ายการเงิน ช.พ.ค. - ช.พ.ส. ฝ่ายบัญชี และฝ่ายพัสดุและอาคารสถานที่

1.3 กองนโยบายและแผนงาน มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการเสนอแนะนโยบายและจัดทำแผนแม่บทของคุรุสภา การจัดลำดับความสำคัญของแผนงานและโครงการ การจัดทำและบริหารงบประมาณประจำปีของสำนักงาน การดำเนินงานเกี่ยวกับระบบสารสนเทศและคอมพิวเตอร์ ประกอบด้วย 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายนโยบายและแผนงาน ฝ่ายงบประมาณ ฝ่ายสารสนเทศและคอมพิวเตอร์

1.4 กองตรวจสอบภายใน มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการตรวจสอบความถูกต้องและเชื่อถือได้ของข้อมูลตัวเลขต่าง ๆ การตรวจสอบเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณ การบริหารการเงินและบัญชี การบริหารพัสดุและทรัพย์สิน การบริหารการควบคุมภายใน และการบริหารงานด้านอื่น ๆ ของคุรุสภา ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง นโยบายและมติคณะกรรมการอำนวยการคุรุสภา มติและนโยบายคณะกรรมการรัฐมนตรี การประเมินผลและการเสนอแนะวิธีหรือมาตรการในการปรับปรุง แก้ไข ประสานงานกับสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน และงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบภายใน ประกอบด้วย 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายตรวจสอบภายใน 1 ฝ่ายตรวจสอบภายใน 2 และฝ่ายตรวจสอบภายใน 3

1.5 ศูนย์ประชาสัมพันธ์ เป็นหน่วยงานที่มีฐานะเทียบเท่ากอง มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการดำเนินการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ งานของคุรุสภาทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รวมทั้งดำเนินงานวิเทศสัมพันธ์ งานสัมพันธ์องค์กรวิชาชีพครูและงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายข่าวและวารสาร ฝ่ายผลิตสื่อประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ และฝ่ายสัมพันธ์องค์กรวิชาชีพครู

1.6 กองวิชาชีพครู มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการศึกษาวิจัยและพัฒนาระบบนโยบาย กระบวนการ และมาตรฐาน ในการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู การส่งเสริมด้านวิชาการและวิชาชีพครู ส่งเสริมการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถในการประกอบวิชาชีพครู การให้บริการทางการศึกษา การอบรม การสอดส่องดูแล ควบคุมและส่งเสริมจรรยาบรรณครู และทอสมุดวิชาชีพครู ประกอบด้วย 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายวิจัย ฝ่ายพัฒนามาตรฐานและจรรยาบรรณครู ฝ่ายฝึกอบรมและส่งเสริมวิชาชีพครู และฝ่ายทอสมุดวิชาชีพครู

1.7 กองสวัสดิการและสวัสดิภาพ มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับ การส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพ มูลนิธิและกองทุน หอพักและบริการห้องประชุม กฎหมายและพิทักษ์สิทธิบัตร ประกอบด้วย 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพ ฝ่ายมูลนิธิและกองทุน ฝ่ายหอพักและบริการห้องประชุม และฝ่ายกฎหมายและพิทักษ์สิทธิบัตร

1.8 กองสุขภาพครู มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการบริการ การป้องกัน การรักษาโรคทั่วไป และโรคพื้นแก่สมาชิกครูสภาและครอบครัว ตลอดจนประชาชนทั่วไป และเผยแพร่ความรู้เพื่อส่งเสริมสุขภาพพลานามัยแก่สมาชิกครูสภา ประกอบด้วย 5 ฝ่าย คือ ฝ่ายพยาบาล ฝ่ายตรวจและรักษาโรค ฝ่ายทันตกรรม ฝ่ายส่งเสริมสุขภาพ และฝ่ายเภสัชกรรม

1.9 กองสหกรณ์ครอบครัว มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการดำเนินงาน ช.พ.ค. - ช.พ.ส. และทะเบียนสมาชิกครูสภา ประกอบด้วย 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายช.พ.ค. 1 ฝ่ายช.พ.ค. 2 และฝ่ายช.พ.ส.

2. สำนักงานคณะกรรมการครูสภาจังหวัด

สำนักงานคณะกรรมการครูสภาจังหวัด มีหน้าที่และความรับผิดชอบการดำเนินงานของครูสภาเกี่ยวกับงานบริหารทั่วไป งาน ช.พ.ค. - ช.พ.ส. งานส่งเสริมทั่วไป งานการเงิน งานบัญชี งานพัสดุ นโยบาย แผนงาน งบประมาณ และงานอื่น ๆ ที่ครูสภามอบหมาย แบ่งออกเป็น 7 งาน คือ

2.1 งานบริหารทั่วไป รับผิดชอบงานดังต่อไปนี้

2.1.1 การประชุมคณะกรรมการครูสภาจังหวัด

2.1.2 การบริหารและธุรการทั่วไป ของสำนักงานคณะกรรมการครูสภาจังหวัด

2.1.3 การเลือกตั้งคณะกรรมการครูสภาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการครูสภา

จังหวัด

2.1.4 การบริหารกองทุนครูสภาจังหวัด

2.1.5 การประชาสัมพันธ์งาน ของสำนักงานของคณะกรรมการครูสภาจังหวัด

2.1.6 การจัดทำทะเบียนสมาชิกครูสภา และการจัดทำบัตรประจำตัวสมาชิกครูสภา

2.2 งาน ช.พ.ค. - ช.พ.ส. รับผิดชอบงานดังต่อไปนี้

2.2.1 การรับสมัครสมาชิก ช.พ.ค. - ช.พ.ส.

2.2.2 การจัดทำทะเบียนสมาชิก ช.พ.ค. - ช.พ.ส.

2.2.3 การเปลี่ยนแปลงทะเบียนสมาชิก ช.พ.ค. - ช.พ.ส.

2.3 งานส่งเสริมทั่วไป รับผิดชอบงานดังต่อไปนี้

2.3.1 การพัฒนามาตรฐานและจรรยาบรรณครู

2.3.2 การฝึกอบรมและส่งเสริมวิชาชีพครู

2.3.3 การส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพ

2.3.4 การพิทักษ์สิทธิคดี

2.3.5 การส่งเสริมสุขภาพ

2.4 งานการเงิน รับผิดชอบงานดังต่อไปนี้

2.4.1 การรับและจ่ายเงินค่านำรุง เงิน ช.พ.ค. - ช.พ.ส. เงินมูลนิธิ เงินกองทุนต่าง ๆ เงินจากการจัดอบรม จัดกิจกรรม และเงินอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคุรุสภา และเงิน ช.พ.ค. - ช.พ.ส.

2.4.2 การดำเนินงานและการควบคุมเกี่ยวกับการเงินให้เป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง นโยบาย และมติของคณะกรรมการอำนวยการคุรุสภา

2.5 งานบัญชี รับผิดชอบงานดังต่อไปนี้

2.5.1 การจัดทำบัญชีรับ - จ่าย บัญชีแยกประเภท และแบบรายงานต่าง ๆ ตามระบบบัญชีเกี่ยวกับการเงินคุรุสภา และเงิน ช.พ.ค. - ช.พ.ส.

2.5.2 การตรวจสอบหลักฐานการเบิกจ่ายเงิน

2.5.3 การตรวจสอบฎีกาการเบิกจ่ายเงิน

2.5.4 การควบคุมงบประมาณรายได้และรายจ่าย

2.6 งานพัสดุ รับผิดชอบงาน ดังต่อไปนี้

2.6.1 การจัดซื้อ จัดหาวัสดุและครุภัณฑ์

2.6.2 การซ่อมแซมบำรุงรักษาวัสดุครุภัณฑ์

2.6.3 การจัดทำทะเบียนครุภัณฑ์

2.7 งานนโยบาย แผนงานและงบประมาณ รับผิดชอบงานดังต่อไปนี้

2.7.1 การจัดทำนโยบายและแผนงาน ของสำนักงานคณะกรรมการคุรุสภาจังหวัด

2.7.2 การวางแผนพัฒนาสำนักงานคณะกรรมการคุรุสภาจังหวัด และสำนักงานคณะกรรมการคุรุสภาอำเภอในสังกัด

2.7.3 การจัดทำงบประมาณประจำปี ของสำนักงานคณะกรรมการคุรุสภาจังหวัด และสำนักงานคณะกรรมการคุรุสภาอำเภอ

2.7.4 การหารายได้เพื่อสนับสนุนงาน การดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการคุรุสภาจังหวัด

2.7.5 การจัดทำรายงานผลการดำเนินงานประจำปี ของสำนักงานคณะกรรมการคุรุสภาจังหวัด และสำนักงานคณะกรรมการคุรุสภาอำเภอ

3. สำนักงานคณะกรรมการคุรุสภาอำเภอ

สำนักงานคณะกรรมการคุรุสภาอำเภอ มีหน้าที่และความรับผิดชอบและการจัดแบ่งงาน เช่นเดียวกับสำนักงานคณะกรรมการคุรุสภาจังหวัด แต่รับผิดชอบงานเฉพาะงานในระดับอำเภอ

4. สำนักงานคณะกรรมการคุรุสภากรุงเทพมหานครในกรมต่าง ๆ

สำนักงานคณะกรรมการคุรุสภากรุงเทพมหานคร ในกรมต่าง ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่และความรับผิดชอบเช่นเดียวกับ สำนักงานคณะกรรมการคุรุสภาจังหวัด แต่รับผิดชอบเฉพาะงานระดับกรม มีขอบเขตการบริหารงานเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร

5. สำนักงานคณะกรรมการคุรุสภาในสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร

สำนักงานคณะกรรมการคุรุสภากรุงเทพมหานคร ในสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร มีหน้าที่และความรับผิดชอบเช่นเดียวกับสำนักงานคณะกรรมการคุรุสภาจังหวัด แต่รับผิดชอบเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร

6. สำนักงานคณะกรรมการคุรุสภากรุงเทพมหานครในสำนักงานเขตของกรุงเทพมหานคร

สำนักงานคณะกรรมการคุรุสภากรุงเทพมหานคร ในสำนักงานเขตของกรุงเทพมหานคร มีหน้าที่และความรับผิดชอบเช่นเดียวกับสำนักงานคณะกรรมการคุรุสภาอำเภอ แต่รับผิดชอบเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับสำนักงานเขตของกรุงเทพมหานคร

การบริหารงานของคุรุสภา

คุรุสภาได้แบ่งการบริหารงานออกเป็น 3 ส่วน (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2538)

1. คุรุสภาระดับชาติ

คุรุสภามีคณะกรรมการอำนวยการคุรุสภาเป็นผู้บริหารงานตามอำนาจและหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2523 ดังนี้

1) ให้ความเห็นแก่กระทรวงศึกษาธิการ ในเรื่องการจัดการศึกษาโดยทั่วไป หลักสูตรแบบเรียน อุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน การฝึกอบรม การวัดผลและการประเมินผลการศึกษา การนิเทศการศึกษา และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องโดยตรงกับการจัดการศึกษา

2) ควบคุมและสอดส่องจรรยาบรรณและวินัยของครู พิจารณาโทษครูผู้ประพฤติผิด และพิจารณาคำร้องทุกข์ของครู

3) พิทักษ์สิทธิครูภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนด

4) ส่งเสริมให้ครูได้รับสวัสดิการต่าง ๆ ตามสมควร

5) พัฒนาความรู้ ความสามารถ คุณภาพและประสิทธิภาพของครู

คณะกรรมการอำนวยการคุรุสภา ประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นรองประธาน เลขาธิการคุรุสภา เป็นกรรมการและเลขานุการ มีกรรมการโดยตำแหน่ง 13 คน คือ 1) เลขาธิการสภาสถาบันราชภัฏ 2) อธิบดีกรมการศาสนา 3) อธิบดีกรมการศึกษานอกโรงเรียน 4) อธิบดีกรมพลศึกษา 5) อธิบดีกรมวิชาการ 6) อธิบดีกรมศิลปากร 7) อธิบดีกรมสามัญศึกษา 8) อธิบดีกรมอาชีวศึกษา 9) เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาเอกชน 10) เลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 11) เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการครู 12)

เลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ 13) อธิการบดีสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล มีกรรมการโดยเลือกตั้งจากครูทุกสังกัดที่เป็นสมาชิกคุรุสภา จำนวน 10 คน คือ ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 4 คน ข้าราชการครูสังกัดกรมหรือส่วนราชการในกระทรวงศึกษาธิการ (ไม่รวมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ) จำนวน 2 คน ครูโรงเรียนเอกชน 2 คน ข้าราชการครูสังกัดเทศบาล จำนวน 1 คน และข้าราชการครูสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 1 คน กรรมการโดยเลือกตั้งจะดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี

2. คุรุสภาในส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น

คณะกรรมการอำนวยการคุรุสภา ได้จัดระบบการบริหารงานของคุรุสภา โดยการกระจายอำนาจการบริหารงานไปยังส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น ด้วยการกำหนดให้มีคณะกรรมการคุรุสภาในส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น ดังนี้

2.1 คณะกรรมการคุรุสภาจังหวัด ตามที่ได้กำหนดไว้ในระเบียบคุรุสภา ว่าด้วยคณะกรรมการคุรุสภาจังหวัดและคณะกรรมการคุรุสภาอำเภอ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2538 คือ ให้มีคณะกรรมการคุรุสภาจังหวัดจำนวนไม่เกิน 21 คน ประกอบด้วยศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัด เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง ผู้แทนสมาชิกคุรุสภาซึ่งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกอง หรือ หัวหน้ากองการศึกษาเทศบาลในแต่ละจังหวัด ๆ ละ 1 คน และผู้แทนสมาชิกคุรุสภาสังกัดต่าง ๆ เป็นกรรมการ จำนวนตามสัดส่วนจำนวนสมาชิกคุรุสภาในแต่ละจังหวัด ตามที่คณะกรรมการอำนวยการคุรุสภากำหนด คณะกรรมการคุรุสภาจังหวัดเป็นผู้เลือกกรรมการเป็นประธาน รองประธาน เลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการ กรรมการโดยเลือกตั้งอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการคุรุสภาจังหวัด กำหนดโดยระเบียบคุรุสภา ว่าด้วยคณะกรรมการคุรุสภาจังหวัดและคณะกรรมการคุรุสภาอำเภอ พ.ศ. 2531 ข้อ 9 คณะกรรมการคุรุสภาจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติตามนโยบายของคุรุสภา ภายใต้ขอบเขตของกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ของคุรุสภา ดังต่อไปนี้

2.1.1 ปฏิบัติงานด้านมาตรฐานวิชาชีพครู ด้านวิชาการ ด้านสวัสดิการ ด้านบริการ และพิทักษ์สิทธิในการประกอบวิชาชีพครู ภายในจังหวัด

2.1.2 เสนอแนวทางการดำเนินงาน ต่อคณะกรรมการอำนวยการคุรุสภา

2.1.3 ประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ของสมาชิก

2.1.4 อนุมัติแผนงานของคุรุสภาจังหวัด

2.1.5 แต่งตั้งกรรมการที่ปรึกษาหรืออนุกรรมการ เพื่อทำกิจการหรือพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ภายในขอบเขตแห่งระเบียบนี้ ตามสภาพและความจำเป็น

2.1.6 ออกข้อบังคับเพื่อเป็นประโยชน์แก่สมาชิกตามความเห็นชอบของคณะกรรมการอำนวยการคุรุสภา อันอยู่ในขอบเขตแห่งระเบียบนี้

2.1.7 ควบคุมดูแลทรัพย์สินของคุรุสภาจังหวัดให้เป็นไปตามระเบียบคุรุสภา

2.1.8 ปฏิบัติงานอื่นตามที่คุรุสภามอบหมาย

2.2 คณะกรรมการคุรุสภาอำเภอ ให้มีคณะกรรมการคุรุสภาอำเภอจำนวนไม่เกิน 15 คน ประกอบด้วยศึกษานิเทศก์อำเภอ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และผู้แทนสมาชิกคุรุสภาสังกัดต่าง ๆ โดยสัดส่วนจำนวนสมาชิกตามที่คุรุสภากำหนด เป็นกรรมการโดยเลือกตั้ง ให้กรรมการเป็นผู้เลือกประธาน รองประธาน และเลขานุการ กรรมการโดยเลือกตั้งอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี

คณะกรรมการคุรุสภาอำเภอ มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติตามนโยบายของคุรุสภาภายใต้ขอบเขตของกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ของคุรุสภา เช่นเดียวกับคณะกรรมการคุรุสภาจังหวัด แต่รับผิดชอบเฉพาะภายในอำเภอ

3. คณะกรรมการคุรุสภากรุงเทพมหานคร

คณะกรรมการอำนวยการคุรุสภา ได้จัดระบบการบริหารงานของคุรุสภาในกรุงเทพมหานคร โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการคุรุสภากรุงเทพมหานคร ในส่วนต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบคุรุสภา ว่าด้วยคณะกรรมการคุรุสภากรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2530 ดังนี้

3.1 คณะกรรมการคุรุสภากรุงเทพมหานครในกรมต่าง ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการมีทั้งหมด 10 คณะ คือ คณะกรรมการคุรุสภากรุงเทพมหานครใน 1) กรมการฝึกหัดครู 2) กรมสามัญศึกษา 3) กรมอาชีวศึกษา 4) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 5) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน 6) สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล 7) กรมศิลปากร 8) กรมการศึกษานอกโรงเรียน 9) สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ กรมการศาสนา กรมพลศึกษา สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู และสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ 10) สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา และองค์การค้ำของคุรุสภา

คณะกรรมการคุรุสภากรุงเทพมหานครในสังกัดกรมต่าง ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการแต่ละคณะ ประกอบด้วยผู้อำนวยการกอง หัวหน้าหน่วยการศึกษา หรือ หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ เลขานุการกรม นายกษมาคมหรือประธานสมาคมที่เกี่ยวกับครู แล้วแต่ แต่ละสังกัด เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และมีผู้แทนสมาชิกในสถานศึกษาที่สังกัดอยู่ของแต่ละกรม เป็นกรรมการ สำหรับจำนวนกรรมการในแต่ละคณะตามจำนวนที่คุรุสภากำหนด กรรมการโดยเลือกตั้งอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการคุรุสภากรุงเทพมหานคร ในสังกัดต่าง ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่เช่นเดียวกับคณะกรรมการคุรุสภาจังหวัด แต่รับผิดชอบเฉพาะในกรมที่ครูสังกัด มีขอบเขตการบริหารงานในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น

3.2 คณะกรรมการคุรุสภากรุงเทพมหานคร ในสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา ผู้อำนวยการกองโรงเรียน เลขานุการสำนักงานการศึกษา ผู้อำนวยการคุรุสภาในสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และผู้แทนศึกษานิเทศก์ จำนวน

4 คน ผู้แทนสมาชิกคุรุสภาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน 7 คน
ดำรงตำแหน่งผู้สอน 7 คน เป็นกรรมการโดยเลือกตั้ง

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการคุรุสภากรุงเทพมหานคร ในสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร
เช่นเดียวกับคณะกรรมการคุรุสภากรุงเทพมหานครในกรมต่าง ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการ โดยรับผิดชอบ
เฉพาะครูในสังกัดกรุงเทพมหานคร

3.3 คณะกรรมการคุรุสภาในสำนักงานเขตของกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตละ 1 คณะ
ประกอบด้วยศึกษาธิการเขต ผู้อำนวยการคุรุสภาในสำนักงานเขตของกรุงเทพมหานคร เป็นกรรมการโดย
ตำแหน่ง และผู้แทนสมาชิกคุรุสภาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตนั้น ๆ จำนวนไม่เกิน 8 คน เป็นกรรม
การโดยเลือกตั้ง กรรมการโดยเลือกตั้งดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการคุรุสภากรุงเทพมหานคร ในสำนักงานเขตของ
กรุงเทพมหานคร เช่นเดียวกับคณะกรรมการคุรุสภากรุงเทพมหานคร ในสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร
แต่รับผิดชอบในขอบเขตของแต่ละสำนักงานเขต

วิชาชีพครู การพัฒนาวิชาชีพครู และองค์กรวิชาชีพครู

วิชาชีพ หมายถึง อาชีพที่ต้องอาศัยความรู้ ความชำนาญ

พัฒนา หมายถึง ทำให้เจริญ ความเจริญ

(พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2530)

ฉะนั้น การพัฒนาวิชาชีพครู จึงควรจะหมายถึง การทำให้อาชีพครูซึ่งเป็นอาชีพที่ต้องอาศัย
ความรู้ ความชำนาญ มีความเจริญก้าวหน้า

วิชาชีพ ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า PROFESSIONAL ซึ่งหมายถึงอาชีพที่มีคุณลักษณะ
พิเศษเฉพาะอย่าง

นักการศึกษาทั้งของไทยและต่างประเทศ ได้ให้ความหมายและอธิบายลักษณะของวิชาชีพไว้
หลายความเห็น ดังนี้

Bayles (1981) ได้วิเคราะห์ลักษณะของอาชีพที่จัดเป็นวิชาชีพชั้นสูง ว่าจะต้องมีองค์ประกอบ
ดังนี้

1. อาชีพนั้นต้องได้รับการฝึกฝนหรือฝึกอบรมเป็นอย่างดี การได้รับประกาศนียบัตรจากสถาบัน
ต่าง ๆ ถือว่าเป็นองค์ประกอบพื้นฐานอย่างหนึ่งสำหรับอาชีพชั้นสูง

2. การบวนการฝึกอบรมจะต้องเน้นหนักในด้านสติปัญญา ซึ่งหมายถึงว่าหลักสูตรการฝึกอบรม
จะต้องมีจุดมุ่งหมาย ฝึกทักษะทางปัญญา เพื่อให้เหมาะสมกับภาระงาน

3. อาชีพนั้นจะต้องมีความสำคัญต่อสังคมเป็นอย่างยิ่ง เช่น ผู้ประกอบอาชีพวิศวกร แพทย์ หนายความ และครู ฯลฯ ต้องมีบทบาทอย่างมากต่อความเป็นไปของสังคมและของประเทศชาติ
4. ต้องมีใบอนุญาตประกอบอาชีพ เพราะจะเป็นเครื่องค้ำประกันคุณภาพการปฏิบัติหน้าที่
5. มีการจัดตั้งองค์การของมวลสมาชิก เช่น สภานายความ สมาคมสถาปนิก แพทยสภา สภายาบาล เป็นต้น
6. มีความเป็นอิสระในการดำเนินงานต่าง ๆ ของตนเอง หมายถึง การกำหนดระเบียบ ข้อบังคับ เพื่อประโยชน์ในการควบคุม และวางแผนพัฒนาวิชาชีพของตนให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

Marks and others (1979) กล่าวถึงลักษณะของวิชาชีพชั้นสูงว่า

1. ต้องมีการควบคุมเป็นพิเศษ
2. ต้องมีการเพิ่มพูนความรู้และฝึกอบรมอยู่เสมอ
3. ต้องรักษาระดับมาตรฐานอย่างสูง บุคคลที่เข้ามาสู่อาชีพ ต้องได้รับการคัดเลือกเป็นพิเศษ
4. มีจรรยาวิชาชีพอย่างเคร่งครัด
5. มีฐานะทางสังคมอยู่ในระดับสูง และได้รับค่าตอบแทนในอัตราสูง
6. ใช้ปัญญาอย่างมากในการประกอบอาชีพ
7. มีการค้นคว้าวิจัยทั้งภายในองค์กรวิชาชีพและส่วนบุคคลอยู่เสมอ
8. ใช้วิธีการแห่งปัญญาในการศึกษาค้นคว้า และเป็นเทคนิคขั้นสูง
9. มีความรับผิดชอบอย่างสูง และเป็นการให้บริการแก่สาธารณชน
10. มีความเป็นพี่เป็นน้องในหมู่อาชีพเดียวกัน
11. มีการพัฒนาในการประกอบอาชีพและมีใบรับรองวิชาชีพ

ก๊อ สวัสดิ์พานิชย์ กล่าวในพิธีเปิดและปาฐกถา ในการประชุมสัมมนาสมาคมวิชาชีพครูครั้งที่ 6 เรื่องมาตรฐานกับวิชาชีพ วันที่ 22 เมษายน 2532 ถึงวิชาชีพครูว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูง เพราะมีลักษณะแตกต่างจากวิชาชีพอื่น โดยมีลักษณะ 4 ประการ คือ

1. ผู้ที่เข้าสู่วิชาชีพจะต้องได้รับการศึกษาในวิชาชีพนั้น ๆ ในระยะเวลาพอสมควร อย่างน้อยควรจะต้องจบขั้นต่าระดับปริญญาตรี
2. วิชาต่าง ๆ ที่คนในวิชาชีพนั้นจะต้องเรียน ต้องมีหลักการและทฤษฎีที่เชื่อถือได้ ซึ่งต้องเกิดจากการวิจัย
3. วิชาชีพต่าง ๆ ต้องมีศัพท์เฉพาะที่คนในวิชาชีพนั้นใช้อยู่เป็นปกติ
4. ต้องมีจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ โดยมีสมาคมหรือสถาบันวิชาชีพเป็นองค์กร กำหนดจรรยาบรรณของวิชาชีพนั้น ๆ

เมื่อพูดถึงองค์กรวิชาชีพ หรือ สถาบันวิชาชีพ แต่ละสถาบันไม่จำเป็นจะต้องดำเนินงานเหมือนกัน แต่โดยทั่ว ๆ ไปแล้ว สถาบัน หรือ องค์กรวิชาชีพแต่ละแห่งจะต้องให้ความช่วยเหลือสมาชิก ในด้านสวัสดิภาพ สวัสดิการ และในการพัฒนาวิชาชีพของตนเองให้สูงขึ้น ซึ่งถือเป็นหลักโดยทั่ว ๆ ไป ใครก็ตามเมื่อเข้ามาสู่วิชาชีพแล้ว จะมุ่งหวังว่าสถาบันจะต้องช่วยให้มีความรู้ในวิชาชีพนั้นสูงขึ้น ช่วยให้ทำงานในที่นั้นด้วยความสุข ช่วยให้มีรายได้ตามสมควรแก่วิชาชีพ สิ่งเหล่านี้เป็นหน้าที่ของสถาบันวิชาชีพครู ซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 4 ประการ คือ

1. ให้ความคุ้มครองสมาชิก
2. ส่งเสริมสวัสดิการ
3. รักษามาตรฐานของวิชาชีพ คือ มาตรฐานในด้านคุณสมบัติ มาตรฐานในด้านการปฏิบัติ มาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรม
4. ต้องมีการพัฒนาวิชาชีพนั้น อย่างสม่ำเสมอ
(กองมาตรฐานวิชาชีพครู สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2537)

จากความหมายของวิชาชีพดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าวิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง เพราะมีลักษณะของวิชาชีพเช่นเดียวกับวิชาชีพชั้นสูงอื่น ๆ ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

1. วิชาชีพครู เป็นอาชีพที่ให้บริการแก่สังคม และเป็นบริการที่มีความจำเป็น
2. วิชาชีพครู เป็นอาชีพที่ต้องใช้วิถีทางแห่งปัญญา ซึ่งจะต้องได้รับการศึกษาอบรมโดยเฉพาะ
3. ผู้ให้บริการในวิชาชีพครูจะต้องประพฤติดี มีจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ
4. วิชาชีพครู มีองค์กรวิชาชีพ เพื่อพัฒนาวิชาชีพ ยกระดับมาตรฐานวิชาชีพ และสร้างความมั่นคงในวิชาชีพ
5. วิชาชีพครู เป็นอาชีพที่ต้องได้รับการพัฒนาอยู่เสมอ

การพัฒนาวิชาชีพครูให้เจริญก้าวหน้า จะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบสำคัญของอาชีพ คือ คุรุขณะนั้น การพัฒนาวิชาชีพครู คือ การดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับครู ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพครู การจัดอบรมครู การพัฒนาครู และส่งเสริมความมั่นคงในวิชาชีพครูเป็นต้น ก็เพื่อทำให้วิชาชีพครูมีความเจริญก้าวหน้า ซึ่งการดำเนินการดังกล่าว เป็นหน้าที่ขององค์กรวิชาชีพครู ที่จะต้องดำเนินการให้แก่สมาชิกขององค์กร เพื่อให้วิชาชีพครูได้รับการพัฒนาอยู่เสมอ

แผนพัฒนาวิชาชีพครูของคุรุสภา (พ.ศ. 2535 - 2539)

คุรุสภา (2535) ได้จัดทำแผนพัฒนาวิชาชีพครูขึ้นโดยวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาวิชาชีพครู ให้เป็นวิชาชีพที่มุ่งสร้างเยาวชนและประชากร ให้เป็นพลเมืองมีคุณภาพ และมีศักยภาพในการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าไปสู่เป้าหมายตามที่รัฐบาลกำหนดไว้
2. เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงให้เกิดแก่ครูในการเป็นผู้นำเพื่อพัฒนาสังคม ตลอดจนเสริมสร้างฐานะความเป็นอยู่ของครูให้มีสวัสดิภาพ มีสวัสดิการ และมีรายได้เหมาะสมแก่เกียรติศักดิ์ศรีและสถานภาพของปวงชนียบุคคลอย่างแท้จริง
3. เพื่อพัฒนางานของคุรุสภาให้เป็นองค์กรวิชาชีพครูที่เข้มแข็ง สามารถประสานงาน และดำเนินการพัฒนาครูและวิชาชีพครู ให้เป็นวิชาชีพที่สามารถส่งเสริมและเกื้อหนุนให้การจัดการศึกษาของชาติบรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนที่กำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สาระสำคัญของแผนพัฒนาวิชาชีพครู (พ.ศ. 2535 - 2539) ประกอบด้วย 3 แผนงานหลัก และ 13 แผนงานย่อย ดังนี้

แผนงานหลักที่ 1 การพัฒนาวิชาชีพครู ประกอบด้วย

1. แผนงานยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู ซึ่งมีนโยบาย ดังนี้
 - 1.1 เร่งรัดให้มีการร่วมมือกับองค์การที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ให้เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย โดยมีมาตรการในการดำเนินงาน ดังนี้
 - 1.1.1 กำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูให้เป็นรูปธรรม
 - 1.1.2 เผยแพร่เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 - 1.2 อำนวยความสะดวกในการจัดทำเอกสาร และเครื่องมือที่เกี่ยวกับมาตรฐานวิชาชีพครูพร้อมให้เกิดการปฏิบัติ โดยมีมาตรการในการดำเนินงาน ดังนี้
 - 1.2.1 การจัดทำเอกสาร ตำราหรือสิ่งพิมพ์มาตรฐานของการประกอบวิชาชีพครู
 - 1.2.2 การจัดทำข้อสอบมาตรฐานที่พร้อมทำการทดสอบ
 - 1.2.3 เผยแพร่และบริการ
 - 1.3 ส่งเสริมให้มีการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู โดยมีมาตรการในการดำเนินงาน ดังนี้
 - 1.3.1 เร่งรัดให้มีการปรับปรุงกฎหมาย เพื่อให้มีผลต่อการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู
 - 1.3.2 จัดระบบทะเบียนข้อมูลเกี่ยวกับครูที่ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

1.3.3 ประสานงานกับหน่วยงานผลิตครู หน่วยงานควบคุมครู หน่วยงานใช้ครู เพื่อให้มีการออกไปอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

1.3.4 ส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยให้ได้รับค่าตอบแทนและสิทธิพิเศษแก่ครูที่ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

1.4 เร่งรัดมาตรการ ที่จะก่อให้เกิดการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง โดยมีมาตรการในการดำเนินงาน ดังนี้

1.4.1 การปรับปรุงกฎหมายที่กระตุ้นให้ครูทุกคนกระตือรือร้นในการพัฒนาวิชาชีพครู

1.4.2 การทำวิจัยประเมินผลเพื่อส่งผลย้อนกลับ ในการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง

1.4.3 ให้มีการตอบแทนเป็นขวัญกำลังใจแก่ครู ที่ได้พัฒนาตามมาตรฐานที่วางไว้

1.4.4 ให้มีค่าตอบแทนแก่ครูผู้เขียนตำรา เอกสารประกอบการสอน หรือผลิตสื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตรและเหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น

1.5 ดำเนินการให้มีการยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ประกอบวิชาชีพครู โดยมีมาตรการในการดำเนินงาน ดังนี้

1.5.1 ให้มีการติดตามข่าวสารการเคลื่อนไหว ของผู้ประกอบวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง

1.5.2 จัดให้มีทำเนียบนามของผู้ประกอบวิชาชีพครูทุกคน

1.5.3 ให้มีการยกย่องเชิดชูเกียรติ ผู้ที่ทำคุณประโยชน์ให้แก่การศึกษาของชาติอย่างสูงยิ่ง

1.5.4 ให้การส่งเสริมและยกย่องเกียรติคุณครู ตลอดจนนักเรียนที่มีผลงานดีเด่น

2. แผนงานอบรมครู มีวัตถุประสงค์ เพื่อเพิ่มศักยภาพของครูให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพครู มีนโยบาย ดังนี้

2.1 ร่วมมือกับองค์กรผู้ผลิต และผู้ใช้ครู ในการกำหนดแผนหลักการฝึกอบรม โดยมีมาตรการในการดำเนินงาน ดังนี้

2.1.1 จัดให้มีคณะองค์กรกลาง ประสานงานฝึกอบรม

2.1.2 จัดให้มีการแบ่งความรับผิดชอบในการฝึกอบรม ระหว่างหน่วยงานผลิตครู หน่วยงานใช้ครู และหน่วยส่งเสริมคือคุรุสภา

2.1.3 ประสานงานให้มีการจัดทำแผนอบรมครูขององค์กรต่าง ๆ

2.2 เร่งรัดให้มีการจัดทำหลักสูตรและสื่อเพื่อการฝึกอบรม โดยมีมาตรการในการดำเนินงาน ดังนี้

2.2.1 การศึกษาความต้องการการฝึกอบรม

2.2.2 การจัดทำหลักสูตรฝึกอบรม

2.2.3 การจัดทำสื่อสำเร็จเพื่อการฝึกอบรม

2.3 ประสานงานกับสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ครูที่ผ่านการอบรมได้ค่าตอบแทน โดยมีมาตรการในการดำเนินงาน ดังนี้

2.3.1 การจัดเตรียมงบประมาณและค่าใช้จ่ายสนับสนุน

2.3.2 การจัดทำตารางฝึกอบรมประกาศให้ครูทราบ

2.3.3 สนับสนุนการจัดฝึกอบรม

2.3.4 การติดตามประเมินผล

3. แผนงานพัฒนาครู มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาผู้นำของครูและครูผู้สอนให้มีศักยภาพสูงขึ้น และมีความรับผิดชอบในอาชีพ ซึ่งมีนโยบาย ดังนี้

3.1 ส่งเสริมให้ผู้นำครูได้เข้ารับการอบรมเข้มในหลักสูตรระดับสูง โดยมีมาตรการในการดำเนินงาน ดังนี้

3.1.1 ศึกษาความต้องการและการจัดทำหลักสูตรสื่อการฝึกอบรม

3.1.2 จัดการฝึกอบรม

3.1.3 ติดตามประเมินผล

3.2 ส่งเสริมให้ผู้นำครูได้รับการพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง โดยมีมาตรการในการดำเนินงาน ดังนี้

3.2.1 จัดให้มีการประชุมทางวิชาการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

3.2.2 จัดให้การศึกษาและดูงานในรูปแบบต่างๆและประชุมปฏิบัติการในเรื่องต่างๆ ด้วย

3.3 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนในแต่ละวิชา ได้รวมกลุ่มกันเพื่อพัฒนาคุณภาพของครูและเยาวชนของชาติ โดยมีมาตรการในการดำเนินงาน ดังนี้

3.3.1 จัดให้มีศูนย์บริการความรู้แก่ครูและเยาวชนของชาติ

3.3.2 ส่งเสริม และสนับสนุนหรือดำเนินการจัดแคมป์เยาวชนเคลื่อนที่ ทั้งในและต่างประเทศ

4. แผนงานระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ได้ทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาพัฒนาวิชาชีพครู ซึ่งมีนโยบาย ดังนี้

4.1 แสวงหาความร่วมมือจากองค์กรของรัฐ โดยมีมาตรการในการดำเนินงาน ดังนี้

4.1.1 ของบประมาณสนับสนุนจากงบประมาณแผ่นดิน

4.1.2 ประสานกับบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ที่มีบทบาทในการให้การสนับสนุนในด้านการเงินจากภาครัฐบาล

4.1.3 ประสานงานกับสถาบันหรือองค์กรของรัฐ สนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพครู

4.2 แสวงหาความร่วมมือจากภาคเอกชน

- 4.2.1 ติดต่อประสานงานกับมูลนิธิ ธนาคาร บริษัท ห้างร้าน และบุคคล
- 4.2.2 วางระบบสร้างความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งที่จะให้ความช่วยเหลือกับคุรุสภา
- 4.2.3 จัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู
- 4.2.4 จัดกิจกรรมเพื่อระดมทรัพยากรสาธารณะ

4.3 แสวงหาความร่วมมือจากองค์กรและบุคคลจากต่างประเทศ โดยมีมาตรการในการดำเนินงาน ดังนี้

- 4.3.1 ประสานงานกับองค์กรครูระหว่างประเทศ และองค์กรอื่น ๆ
- 4.3.2 แสวงหาเงินทุนเพื่อพัฒนาบุคลากร การวิจัย และกิจกรรมอื่น ๆ

5. แผนงานส่งเสริมองค์กรวิชาชีพครูที่เกี่ยวข้อง มีวัตถุประสงค์ เพื่อสนับสนุนให้องค์กรครูที่จดทะเบียนตามกฎหมาย ปฏิบัติงานและร่วมมือกับคุรุสภาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีนโยบาย ในการส่งเสริมให้องค์กรต่าง ๆ รวมพลังเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู โดยมีมาตรการในการดำเนินงาน ดังนี้

- 5.1 อำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการดำเนินงานของสมาคมวิชาชีพต่าง ๆ
- 5.2 ให้การสนับสนุนกิจกรรมของสมาคมที่เป็นประโยชน์แก่มวลสมาชิก

แผนงานหลักที่ 2 การส่งเสริมความมั่นคงในวิชาชีพครู ประกอบด้วย

1. แผนงานสวัสดิการ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหลักประกันความมั่นคงในชีวิตความเป็นอยู่และการประกอบวิชาชีพครู ซึ่งมีนโยบาย ดังนี้

1.1 เร่งรัดให้มีการให้สวัสดิการแก่ครูอย่างทั่วถึงและรวดเร็ว โดยมีมาตรการในการดำเนินงาน ดังนี้

- 1.1.1 ประชาสัมพันธ์งาน ช.พ.ค. - ช.พ.ส. อย่างต่อเนื่อง
- 1.1.2 รณรงค์เพิ่มทุนมูลนิธิเป็นระยะ ๆ
- 1.1.3 ดำเนินการเคหะสงเคราะห์อย่างต่อเนื่อง
- 1.1.4 จัดระบบกองทุนสวัสดิการเพื่อการกุ้ม
- 1.1.5 จัดสวัสดิการสินค้าราคาเยา
- 1.1.6 จัดสวัสดิการสงเคราะห์ครูอาวุโส

1.2 ประสานงานให้ครูทั้งภาครัฐและเอกชน ได้รับเงินเดือนและค่าตอบแทนที่เหมาะสมและทัดเทียมกัน โดยมีมาตรการในการดำเนินงาน ดังนี้

- 1.2.1 ดำเนินการศึกษาติดตามฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครูอย่างต่อเนื่อง
- 1.2.2 ประสานงานกับภาครัฐบาลและเอกชนให้จัดสรรงบประมาณ เพื่อช่วยเหลือครูให้มีสถานะทางสังคมเศรษฐกิจดีขึ้น

2. แผนงานสวัสดิภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันและช่วยเหลือให้ครู มีความปลอดภัยในการประกอบอาชีพครู ซึ่งมีนโยบาย ดังนี้

2.1 เร่งรัดให้มีการจัดระบบป้องกันภัย อันเกิดจากการประกอบวิชาชีพครู โดยมีมาตรการในการดำเนินงาน ดังนี้

2.1.1 มีการสำรวจสภาพและรับแจ้งเหตุ อันเป็นเหตุของความไม่ปลอดภัยของครู อย่างต่อเนื่อง

2.1.2 ประสานงานให้มีการดำเนินการ เพื่อความปลอดภัยในการเดินทางของครู

2.1.3 ประสานงานให้มีการดำเนินการ เพื่อความปลอดภัยของครูในการสอนบางวิชา

2.1.4 ประสานงานให้มีการดำเนินการป้องกันความปลอดภัยในด้านอื่น ๆ

2.2 เร่งรัดให้มีการจัดระบบการช่วยเหลือครู ที่ประสบภัยประเภทต่าง ๆ อย่างรวดเร็วและทั่วถึง โดยมีมาตรการในการดำเนินงาน ดังนี้

2.2.1 จัดตั้งกองทุนสวัสดิภาพครู

2.2.2 จัดให้มีการประกันภัยอย่างทั่วถึง

2.2.3 จัดให้มีหน่วยเคลื่อนที่เร็ว ที่พร้อมจะประสานและช่วยเหลือครูได้ทันที

3. แผนงานบริการด้านสุขภาพและพลาณามัย มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้ในการป้องกัน รักษาสุขภาพและให้การรักษายาบาลแก่ครู ซึ่งมีนโยบาย ดังนี้

3.1 เร่งรัดให้มีการให้ความรู้ในการป้องกันรักษาสุขภาพอย่างทั่วถึง โดยมีมาตรการในการดำเนินงาน ดังนี้

3.1.1 จัดพิมพ์คำแนะนำในการป้องกันรักษาสุขภาพ เผยแพร่ไปยังครูทุกคน โดยเฉพาะโรคภัยที่เป็นผลมาจากการประกอบวิชาชีพครู

3.1.2 จัดทำบทความหรือคำแนะนำความรู้ผ่านสื่อสารมวลชนเป็นประจำ

3.1.3 จัดทำวิดิทัศน์เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของครู

3.1.4 จัดบริการแนะนำสุขภาพทางไกล หรือบริการทางโทรศัพท์

3.1.5 จัดตั้งชมรมเพื่อสุขภาพครู

3.2 เร่งรัดให้มีบริการป้องกันและรักษาสุขภาพอนามัยอย่างทั่วถึง โดยมีมาตรการในการดำเนินงาน ดังนี้

3.2.1 จัดให้มีการตรวจสุขภาพประจำปี

3.2.2 ประสานงานกับกระทรวงสาธารณสุข และสถานพยาบาลของเอกชนให้การตรวจรักษาสุขภาพครูในราคาพิเศษ

4. แผนงานการพิทักษ์สิทธิครู มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้และช่วยเหลือครู ให้สามารถพิทักษ์สิทธิของครูได้ โดยมีมาตรการในการดำเนินงาน ดังนี้

4.1 เร่งรัดเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิทธิทางกฎหมายที่ควรทราบ โดยมีมาตรการในการดำเนินงาน ดังนี้

- 4.1.1 จัดบริการให้คำปรึกษาทางกฎหมาย
- 4.1.2 จัดดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องทุกข์
- 4.1.3 จัดดำเนินการเกี่ยวกับคดีความ

แผนงานหลักที่ 3 การพัฒนาองค์กรวิชาชีพครู ประกอบด้วย

1. แผนงานปรับปรุงการบริหารงาน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครูสภาและองค์กรครูอื่น ๆ เป็นองค์กรที่มีพลังสร้างสรรค์ ซึ่งมีนโยบาย ดังนี้

1.1 เร่งรัดให้มีการปรับปรุงการดำเนินงานของครูสภาให้มีประสิทธิภาพ โดยมีมาตรการในการดำเนินงาน ดังนี้

- 1.1.1 จัดให้มีการพัฒนาองค์กรทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค
- 1.1.2 จัดให้มีการวิจัย ประเมินผลประสิทธิภาพขององค์กรเป็นระยะ ๆ
- 1.1.3 ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเมื่อพบปัญหา เพื่อให้ 1) มีโครงสร้างที่เหมาะสม

2) มีการจัดสำนักงานที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ 3) มีการจัดระบบแผนงานและงบประมาณที่ดี 4) มีระบบข่าวสารหรือการสื่อสารที่ดี 5) มีระบบการติดตามกำกับที่ดี

1.1.4 ปรับปรุงกฎระเบียบ กฎหมาย อันเป็นอุปสรรคของการเป็นองค์กร ที่มีประสิทธิภาพ

1.2 เร่งรัดให้บุคลากรทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค มีปฏิสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ให้เป็นไปอย่างกว้างขวาง โดยมีมาตรการในการดำเนินงาน ดังนี้

1.2.1 ให้มีการวางแผนดำเนินงานร่วมกัน ระหว่างเจ้าหน้าที่ครูสภา กรรมการอำนวยการครูสภา กรรมการครูสภาจังหวัดและอำเภอ เพื่อให้บริการด้านวิชาชีพครูและด้านอื่น ๆ

1.2.2 ให้มีการประสานงานกับภาครัฐและเอกชน เพื่อให้มีอาคารเอนกประสงค์สำหรับครูสภาส่วนภูมิภาค

2. แผนงานพัฒนาบุคลากร มีวัตถุประสงค์เพื่อให้บุคลากรของครูสภามีศักยภาพสูง และมีขวัญกำลังใจที่ดี ซึ่งมีนโยบาย ดังนี้

2.1 ส่งเสริมให้มีการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง โดยมีมาตรการในการดำเนินงาน ดังนี้

- 2.1.1 จูงใจให้บุคลากรพัฒนาตนเอง
- 2.1.2 จัดให้มีการฝึกอบรมตามความต้องการ

2.1.3 จัดให้มีการพัฒนาบุคลากรในด้านต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ ให้ได้ไปศึกษา ดูงาน ในประเทศและต่างประเทศ

2.2 ส่งเสริมให้มีการเสริมสร้างขวัญในการทำงานอย่างต่อเนื่อง โดยมีมาตรการในการ ดำเนินงาน ดังนี้

2.2.1 มีการประเมินผลเกี่ยวกับขวัญในการทำงานของบุคลากรเป็นระยะ ๆ

2.2.2 มีการตรวจตรา เสนอให้มีการใช้คนให้ถูกกับงานและไม่จำเจ

2.2.3 สนับสนุนให้มีความก้าวหน้าในงาน ทั้งด้านเงินเดือนและตำแหน่ง

2.2.4 เอาใจใส่ต่อสวัสดิภาพในการทำงาน

2.2.5 ปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเสมอ

3. แผนงานประชาสัมพันธ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจอันดี ที่ช่วยให้ได้มาซึ่งการ สนับสนุนครุสภาในทุกทาง ซึ่งมีนโยบาย ดังนี้

3.1 เร่งพัฒนากลไกในการประชาสัมพันธ์ให้มีประสิทธิภาพ โดยมีมาตรการในการดำเนินงาน ดังนี้

3.1.1 ดำเนินการวิเคราะห์และพัฒนาระบบงานประชาสัมพันธ์ ทั้งภายใน (ส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค) และภายนอกให้ชัดเจน

3.1.2 จัดทำบุคลากรและวัสดุอุปกรณ์ เพื่อการประชาสัมพันธ์ที่มีคุณภาพ

3.1.3 วางระบบไหลเวียนข้อมูลข่าวสารให้คล่องตัว

3.1.4 มีการวางแผนงานประชาสัมพันธ์ทั้งระยะยาว และแผนปฏิบัติการที่มีจุดหมาย ชัดเจน

3.1.5 มีการประเมินความรู้สึกที่ดีต่อครุสภาเป็นระยะ ๆ

3.2 เร่งรัดให้มีการจัดการด้านวิเทศสัมพันธ์ ที่ช่วยสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ และช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างต่อเนื่อง โดยมีมาตรการในการดำเนินงาน ดังนี้

3.2.1 จัดให้มีศูนย์ข่าวสารระหว่างประเทศเกี่ยวกับวิชาชีพครู

3.2.2 จัดให้มีการพบปะ ปรีกษา ทาหรือ ระหว่างผู้นำขององค์กรครูระดับต่าง ๆ เสมอ

3.2.3 จัดให้มีการประชุมสัมมนาระดับ / ระหว่างประเทศเสมอ

3.2.4 จัดให้มีการเข้าร่วมการประชุม การสัมมนาระหว่างประเทศเสมอ

3.2.5 จัดให้มีการแปลข่าวสารข้อมูลทางวิชาการ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาวิชาชีพครู

3.2.6 จัดให้มีการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมทั้งในและนอกประเทศ

4. แผนงานสารสนเทศเพื่อการบริหาร มีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาระบบสารสนเทศให้มี ประสิทธิภาพ ที่สามารถมีข้อมูลที่ต้องการเพียงพอและทันการณ์ ซึ่งมีนโยบายในการเร่งรัดให้พัฒนาระบบสาร สนเทศให้มีประสิทธิภาพ เป็นประโยชน์ต่อแผนงานหลักทั้ง 3 แผนงาน โดยมีมาตรการในการดำเนินงาน ดังนี้

- 4.1 ศึกษาความต้องการใช้สารสนเทศเพื่อการบริหารทั้ง 3 แผนงานหลัก
- 4.2 วิเคราะห์ระบบการไหลเวียนและกลไกของข้อมูลข่าวสารในปัจจุบัน
- 4.3 พัฒนาระบบสารสนเทศ โดยที่มีเครือข่ายโยงใยได้ทั้ง องค์การผู้ผลิต และผู้ใช้ครู
- 4.4 จัดระบบข้อมูลครูที่มีความเด่นเฉพาะด้านอย่างต่อเนื่อง

งานพัฒนาวิชาชีพครูของคุรุสภา

เนื่องจากวิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง จึงเป็นวิชาชีพที่จะต้องได้รับการพัฒนาอยู่เสมอ ตลอดเวลา คุรุสภา ในฐานะองค์กรวิชาชีพครู ตระหนักในเรื่องของการที่จะต้องพัฒนาวิชาชีพครู เพราะเป็นเป็นองค์กรของครู ในการดำเนินการพัฒนาวิชาชีพครู คุรุสภาได้ดำเนินการมาตั้งแต่ พ.ศ. 2523 ที่มีการยกเลิกอำนาจการบริหารงานบุคคลของคุรุสภา ไปดำเนินการโดยคณะกรรมการข้าราชการครู(ก.ค.) คุรุสภาจึงได้หันมาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในฐานะสถาบันวิชาชีพครูอย่างแท้จริง โดยเริ่มจากการดำเนินการหาแนวทางในการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู ด้วยการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ซึ่งจะต้องมีการแก้ไขพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 โดยมติคณะรัฐมนตรี ให้เอื้อต่อการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู แต่จนขณะนี้ พระราชบัญญัติครูก็ยังไม่ได้รับการแก้ไข แต่ก็ยังเป็นความพยายามที่จะดำเนินการต่อไป นอกจากความพยายามในเรื่องการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูแล้ว คุรุสภาได้กำหนดนโยบายพัฒนาวิชาชีพครูใน พ.ศ. 2526 เป็นนโยบายหลัก 2 ประการ คือ นโยบายในด้านวิชาชีพครูและนโยบายด้านส่งเสริมสวัสดิการครู (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2526) เพื่อให้ครูมีมาตรฐานในการประกอบอาชีพ มีการพัฒนาความรู้ ความสามารถของครู และจัดสวัสดิการ เพื่อให้ครูอยู่ในวิชาชีพได้อย่างเหมาะสมกับสถานภาพและมีความมั่นคง ต่อมา พ.ศ. 2535 คุรุสภา ได้จัดทำแผนพัฒนาวิชาชีพครู (พ.ศ. 2535 - 2539) เพื่อพัฒนาวิชาชีพครู ส่งเสริมความมั่นคงในวิชาชีพครู และพัฒนาองค์กรวิชาชีพครู ซึ่งหากพิจารณาในกรอบอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการคุรุสภาจังหวัดที่คุรุสภากำหนด ให้ดำเนินการพัฒนาวิชาชีพครูใน 5 ด้าน คือ ด้านมาตรฐานวิชาชีพครู ด้านวิชาการ ด้านสวัสดิการ ด้านบริการ และ งานพิทักษ์สิทธิในการประกอบวิชาชีพครูแล้ว สามารถสรุปการดำเนินงานจากงานในแผนพัฒนาวิชาชีพครู ที่คุรุสภาดำเนินงานอยู่ในปัจจุบันได้ ดังนี้

1. งานมาตรฐานวิชาชีพครู

กองมาตรฐานวิชาชีพครู สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา(ม.ป.ป.) ได้กล่าวถึงมาตรฐานวิชาชีพครู ว่าหมายถึง สิ่งที่เกี่ยวข้องเป็นหลักเกณฑ์ในการเทียบ หรือ กำหนดเกี่ยวกับวิชาชีพครู

มาตรฐานวิชาชีพ จะเริ่มจากผู้ประกอบวิชาชีพเดียวกัน มารวมกัน เมื่อสมาชิกเพิ่มขึ้นจึงจำเป็นจะต้องมีกติกา หรือ กฎเกณฑ์ ซึ่งเป็นความพยายามที่จะรักษามาตรฐานวิชาชีพของตนไว้ โดยมีองค์กร

วิชาชีพเป็นผู้ดำเนินงาน ฉะนั้น องค์ประกอบของวิชาชีพจะประกอบด้วย วิชาชีพ ผู้ประกอบวิชาชีพ และ องค์การวิชาชีพ สำหรับวิชาชีพครูก็เช่นเดียวกัน ประกอบด้วย วิชาชีพครู ครู และองค์การวิชาชีพครู

ดร.ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ กล่าวในพิธีเปิดการประชุมสัมมนาสมาคมวิชาชีพครู ครั้งที่ 6 เรื่อง มาตรฐานกับวิชาชีพ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2526) สรุปได้ว่า มาตรฐานวิชาชีพ มีลักษณะสำคัญอยู่ 3 ประการ คือ

1. มาตรฐานด้านคุณสมบัติของผู้เข้าสู่วิชาชีพ สำหรับผู้ที่จะประกอบวิชาชีพครู อย่างน้อย ควรจะต้องจบปริญญาตรี
2. มาตรฐานด้านการปฏิบัติของวิชาชีพ สำหรับผู้ที่จะประกอบวิชาชีพครู จะต้องทำการสอน ได้อย่างมีคุณภาพ คือ เป็นครูได้อย่างมีคุณภาพ
3. มาตรฐานด้านคุณธรรมและจริยธรรม สำหรับผู้ที่จะประกอบวิชาชีพครู จะต้องปฏิบัติตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพครู ตามที่องค์การวิชาชีพครูกำหนด

งานด้านมาตรฐานวิชาชีพครู คือ งานที่ดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมให้ครูมีคุณสมบัติ ในการเป็นผู้ประกอบวิชาชีพครูอย่างมีคุณภาพ งานด้านมาตรฐานวิชาชีพครูที่คุรุสภาดำเนินการ ประกอบด้วย

1.1 งานเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

คุรุสภาซึ่งเป็นสภาในกระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะองค์กรส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพครู (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2538) ได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูขึ้น เมื่อ พ.ศ. 2533 ประกอบด้วยเกณฑ์ 4 ด้าน คือ รอบรู้ สอนดี มีคุณธรรมจรรยาบรรณ มุ่งมั่นพัฒนา และได้เผยแพร่เกณฑ์ ดังกล่าวไปยังครูและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติตนของครู ให้ประพฤติปฏิบัติตน ไปสู่เป้าหมายเดียวกัน ซึ่งจะส่งผลถึงคุณภาพของนักเรียน สร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นทั้งแก่นักเรียนและผู้ปกครอง ทั้งยังจะก่อให้เกิดความยอมรับ และเห็นความสำคัญของครู แต่เนื่องจากเกณฑ์ดังกล่าว ยังไม่มีเครื่องมือ ดำเนินการที่เป็นรูปธรรมให้ครูได้ยึดถือปฏิบัติให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู จึงยากแก่การปฏิบัติ และการประเมินทำให้ไม่มีความก้าวหน้าในการปฏิบัติตนตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของครูเท่าที่ควร

ใน พ.ศ. 2537 คุรุสภาจึงได้ดำเนินการพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูจากเดิม 4 ด้าน เป็น 11 ข้อให้มีเนื้อหาครอบคลุมการประพฤติปฏิบัติของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูเดิม และให้สามารถ ปฏิบัติและประเมินพฤติกรรมที่พึงปรารถนาของครูได้ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ครูผลักดันจากคุณภาพภายในตัวครู โดยพื้นฐานของความเชื่อที่ว่า เด็กทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ ครูจึงต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียน เป็นสำคัญ ครูสามารถเลือกวิธีสอนให้เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียนและสภาพแวดล้อมอื่น ๆ เมื่อสอน ไปแล้วครูสามารถตรวจสอบ แก้ไข ปรับปรุง และชื่นชมต่อความสำเร็จของผู้เรียน เกณฑ์มาตรฐาน 11 ข้อ

เป็นเกณฑ์ในการปฏิบัติตนและปฏิบัติงานในหน้าที่ครู เพื่อประกันคุณภาพการทำงานและการเป็นครู เกณฑ์ในแต่ละข้อจะมีคำอธิบาย และระดับคุณภาพ โดยกำหนดไว้เป็น 3 ระดับ เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา ประกอบด้วยมาตรฐาน 11 ข้อ คือ

- มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ
- มาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้เรียน
- มาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ
- มาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง
- มาตรฐานที่ 5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ
- มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน
- มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ
- มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน
- มาตรฐานที่ 9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์
- มาตรฐานที่ 10 ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน
- มาตรฐานที่ 11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา

การวางแผนทางการปฏิบัติเกี่ยวกับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู คือ เปิดโอกาสให้ครูได้ประเมินตนเอง ประเมินคุณภาพของตนเอง ให้เพื่อนครูประเมินกันเอง และให้ผู้บริหารสามารถใช้ประเมินครูได้ เมื่อคุรุสภาได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูแล้ว ได้ดำเนินการต่อเนื่องโดย

- จัดทำคู่มือและแบบประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู เพื่อประเมินคุณภาพของครูพร้อมทั้งกำหนดแนวทางพัฒนาครูให้มีมาตรฐานสูงขึ้น

- ในปีพ.ศ. 2538 คุรุสภาได้ประสานงานกับสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและได้รับการตอบสนองที่นำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยคุรุสภาเสนอเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2537 ต่อคณะกรรมการข้าราชการครู (ก.ค.) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประเมินและพัฒนาครู ก.ค. ได้รับเกณฑ์ดังกล่าวเสนอกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงศึกษาธิการรับเป็นเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของกระทรวงศึกษาธิการ

- จัดทำชุดฝึกอบรมการพัฒนาวิชาชีพครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2537 โดยมีจุดมุ่งหมายให้ครูได้ฝึกอบรมเพื่อพัฒนาตนเอง ให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ชุดฝึกอบรมฯ จะช่วยพัฒนาครูและพัฒนาการเรียนการสอนของครูได้เป็นอย่างดี ทั้งจะช่วยให้ครูสามารถทำผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนระดับอย่างมีความสัมพันธ์กับงานในหน้าที่ของครูได้เป็นอย่างดี ชุดฝึกอบรมฯ สามารถนำไปใช้ได้กับการฝึกอบรมตนเองในรายบุคคล หรือจัดเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ในสถานศึกษา โดยมีวิทยากรหรือไม่มีวิทยากรก็ได้ สามารถใช้ปฏิบัติได้ตลอดไปไม่จำกัดเวลา และครูไม่ต้องออกไปรับการอบรมนอกสถานศึกษา

- ครูสภาได้จัดแปลเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูเป็นภาษาอังกฤษ และจัดพิมพ์เผยแพร่แก่
องค์กรครูต่างประเทศ และเผยแพร่แก่ชาวต่างประเทศในการประชุมสัมมนาเกี่ยวกับวิชาชีพครู
ครูสภาได้ทำการเผยแพร่เอกสารเกี่ยวกับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูให้แก่สถานศึกษาต่าง ๆ ทุก
สังกัด ทั่วประเทศ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2539)

1.2 จรรยาบรรณแห่งวิชาชีพครู

1.2.1 งานควบคุมและส่งเสริมให้ครูประพฤติตามจรรยาบรรณครู

พระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 หมวดที่ 3 จรรยา มรรยาท และวินัย
มาตรา 28 ครูจะต้องมีจรรยาและมรรยาทอันดีงาม และอยู่ในวินัยตามระเบียบ
ประเพณีของครูตามที่คุรุสภาจะได้วางไว้และตามระเบียบของสถานศึกษาที่ตนมีหน้าที่ทำการสอน

มาตรา 29 คณะกรรมการอำนวยการอาจแต่งตั้งอนุกรรมการขึ้น เพื่อสอดส่อง
จรรยา มรรยาท และวินัยของครู เพื่อการนี้ให้อนุกรรมการมีอำนาจแนะนำตักเตือนครูผู้ประพฤติผิดจรรยา
มรรยาท และวินัยของครู หรือทำการพิจารณาสอบสวนแล้วรายงานต่อคณะกรรมการอำนวยการเพื่อพิจารณา
ลงโทษต่อไป (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2531)

จากบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 มาตรา 28 ครูสภาได้มีการพิจารณา
เกี่ยวกับเรื่องจรรยา มรรยาท และวินัยของครู โดยครูสภาได้ออกระเบียบคุรุสภาเกี่ยวกับจรรยา มรรยาท
และวินัยของครู เพื่อให้ครูยึดเป็นหลักในการปฏิบัติตนของครู และได้ปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพสังคมที่
เปลี่ยนแปลงไป ดังนี้

พ.ศ. 2506 ระเบียบคุรุสภา ว่าด้วยจรรยา มรรยาทของครู ตามระเบียบประเพณีของครู พ.ศ.
2506 และ ระเบียบคุรุสภา ว่าด้วยวินัยของครู ตามระเบียบประเพณีของครู พ.ศ. 2506

พ.ศ. 2526 ระเบียบคุรุสภา ว่าด้วยจรรยา มรรยาท และวินัยตามระเบียบประเพณีของครู พ.ศ.
2526 โดยปรับปรุงและหลอมรวมจากรเบียบคุรุสภา พ.ศ. 2506 ทั้ง 2 ฉบับ และจรรยาครูของสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

พ.ศ. 2539 ระเบียบคุรุสภา ว่าด้วยจรรยาบรรณครู พ.ศ. 2539 โดยปรับปรุงจากรเบียบคุรุสภา
พ.ศ. 2526 ให้เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน ซึ่งกำหนดให้ครูมีจรรยาบรรณ ดังต่อไปนี้

1) ครูต้องรักและเมตตาศิษย์ โดยให้ความเอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริมให้กำลังใจในการศึกษา
เล่าเรียนแก่ศิษย์โดยเสมอหน้า

2) ครูต้องอบรม สั่งสอน ฝึกฝน สร้างเสริมความรู้ ทักษะและนิสัยที่ถูกต้องดีงามให้เกิดแก่ศิษย์
อย่างเต็มความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ

3) ครูต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ

4) ครูต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคม
ของศิษย์

5) ครูต้องไม่แสวงหาประโยชน์อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ และไม่
 ใ้ให้ศิษย์กระทำการใด ๆ อันเป็นการหาประโยชน์ให้แก่ตนโดยมิชอบ

6) ครูย่อมพัฒนาตนเองทั้งในด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนา
 ทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอยู่เสมอ

7) ครูย่อมรักและศรัทธาในวิชาชีพครูและเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครู

8) ครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลครูและชุมชนในทางสร้างสรรค์

9) ครูพึงประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญา และวัฒนธรรมไทย

ในการดำเนินการควบคุมและสอดส่องจรรยาบรรณและวินัยของครู ตามมาตรา 29 แห่งพระ
 ราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 ครูสภาได้แต่ตั้งคณะอนุกรรมการว่าด้วยจรรยาบรรณและวินัยของ
 สมาชิกครูสภา ให้มีหน้าที่ควบคุมและสอดส่องจรรยาบรรณและวินัยของสมาชิกครูสภา แนะนำตักเตือน
 สมาชิกครูสภาผู้ประพฤติผิดจรรยาบรรณและวินัยและทำการพิจารณาสอบสวน แล้วรายงานต่อคณะ
 กรรมการอำนวยการครูสภาเพื่อพิจารณาลงโทษภาคทัณฑ์ ต่าหนิโทษเป็นรายลักษณะอักษร หรือให้ออกจาก
 สมาชิกภาพของครูสภา แล้วแต่จะเห็นสมควร

นอกจากการควบคุมให้ครูประพฤติตนตามจรรยาบรรณครูแล้ว ครูสภายังได้รณรงค์ส่งเสริมให้
 ครูประพฤติปฏิบัติตนดีตามจรรยาบรรณครู ด้วยการมอบเข็มครูสดุดีให้เป็นประจำทุกปี

1.2.2 งานพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมแห่งวิชาชีพครู

ในปีงบประมาณ 2533 - 2536 ครูสภาดำเนินการพัฒนาการปฏิบัติตน
 ตามคุณธรรมและจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพครู โดยมุ่งเน้นให้ครูปฏิบัติตนตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของ
 ครูสภา คือ รอบรู้ สอนดี มีคุณธรรมจรรยาบรรณ และมุ่งมั่นพัฒนา โดยเริ่มดำเนินงาน ตั้งแต่การสร้าง
 ความตระหนักในเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมให้เกิดขึ้นในตัวครู ด้วยการเผยแพร่เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู
 ของครูสภาไปให้แก่ครูทั่วประเทศ ต่อมาปีงบประมาณ 2534 ดำเนินงานตามโครงการนำร่อง 6 จังหวัด
 คือ นครปฐม สงขลา ราชบุรี พิษณุโลก อุตรธานี และนครราชสีมา ปีงบประมาณ 2535 ดำเนินการ
 ต่อเนื่องอีก 3 จังหวัด คือ ชัยนาท แม่ฮ่องสอน และตราด ปีงบประมาณ 2536 ดำเนินการต่อเนื่องในอีก
 3 จังหวัด คือ ยะลา ภูเก็ตและอุบลราชธานี ปีงบประมาณ 2537 ขยายผลต่ออีก 60 จังหวัดทั่วประเทศ
 เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจ และให้แนวในการดำเนินการแก่ผู้รับผิดชอบและวิทยากรในระดับจังหวัด เพื่อผู้
 รับผิดชอบในระดับจังหวัด สามารถไปดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาให้ครูปฏิบัติตนตามเกณฑ์มาตรฐานวิชา
 ชีพครูในเรื่องคุณธรรมจรรยาบรรณในจังหวัด โดยครูสภาจัดสรรงบประมาณให้ส่วนหนึ่งเพื่อดำเนินงาน
 และติดตามผลการปฏิบัติงาน โดยให้ครูสภาจังหวัดรายงานผลการดำเนินงานของจังหวัดให้ครูสภาทราบ
 (สำนักงานเลขาธิการครูสภา, ม.ป.ป.)

1.3 งานวิจัยและส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู

(สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2538) คุรุสภาดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูในแต่ละปี เช่น การวิจัยเพื่อพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู เพื่อจัดทำเป็นคู่มือการใช้เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา 2537 พัฒนาชุดฝึกอบรมตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู การวิจัยเพื่อกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการใช้ครู อาจารย์ ภาครัฐ และเอกชน เพื่อศึกษาสภาพการใช้ครู อาจารย์ ทั้งภาครัฐบาลและเอกชน เพื่อสามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการใช้ครู อาจารย์ ภาครัฐ และเอกชน ให้เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพส่งผลต่อคุณภาพของเยาวชน เป็นต้น

นอกจากนี้ คุรุสภาได้ส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู ซึ่งเป็นกรวิจัยเกี่ยวกับครู การศึกษา และสถาบันวิชาชีพครู โดยจัดให้มีการให้ทุนสนับสนุนการวิจัยแก่นิสิต นักศึกษาในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี และบุคคลทั่วไป เป็นประจำทุกปี มาตั้งแต่ พ.ศ. 2519 เป็นต้นมา การให้ทุนนั้นมีคณะกรรมการพิจารณาจัดสรรทุนให้กับผู้เสนอขอรับทุน โดยคำนึงถึงขอบเขตหรือประเด็นในด้านการศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนาแนวทางการพัฒนาวิชาชีพครู การวิจัยเพื่อประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการศึกษา และการวิจัยเพื่อพัฒนาการเสริมสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมทางการศึกษา ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอนในระดับปฏิบัติ รวมทั้งเป็นการสนับสนุนให้สมาชิกมีความรู้ในการวิจัย การดำเนินงานนั้น คุรุสภาได้จัดทำประกาศการให้ทุนอุดหนุนการวิจัย ประชาสัมพันธ์ให้ครูทราบ โดยผ่านคุรุสภาจังหวัด ให้ประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกได้ทราบ

1.4 งานยกย่องเชิดชูเกียรติคุณครู

(สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2535) คุรุสภา ดำเนินงานยกย่องเชิดชูเกียรติคุณครูผู้ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และเผยแพร่คุณความดีตลอดจนผลงานของครูที่ได้ปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างศรัทธาและความเชื่อถือในวิชาชีพครูให้เป็นที่ประจักษ์แก่สังคม ส่งเสริมขวัญและกำลังใจแก่ครูที่ได้ปฏิบัติงานจนเกิดผลดีต่อการศึกษา ให้ดำรงตนอยู่ในวิชาชีพอย่างมีคุณค่าแก่วิชาชีพครู ด้วยการให้รางวัลเป็นเงินสด เครื่องหมายเชิดชูเกียรติ เกียรติบัตร ฯลฯ ซึ่งมีการดำเนินงานในหลายรูปแบบ คือ

1.4.1 การประกาศเกียรติคุณครูของคุรุสภา โดยให้รางวัลคุรุสภาแก่ครูผู้ปฏิบัติงานมีผลงานดีเด่น ทั้งประเภทผู้สอนและประเภทผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นที่รู้จักโดยเรียกสั้น ๆ ว่า "ครูดีเด่น" มีวัตถุประสงค์เพื่อมอบรางวัลคุรุสภาให้แก่ครูผู้ปฏิบัติงานมีผลงานดีเด่นในด้านการศึกษา เพื่อเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครู เพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติครูที่สร้างคุณประโยชน์ในด้านการศึกษาให้แก่ประเทศชาติ และเพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครูทั่วไป โดยมอบรางวัลคุรุสภาให้เป็นประจำทุกปี ตั้งแต่ปี 2524 เป็นต้นมา สำหรับรางวัลที่มอบในแต่ละปีปกติจะมี 9 รางวัล แบ่งเป็นประเภทผู้สอน ระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา และการศึกษานอกโรงเรียน รวม 5 รางวัล ประเภทผู้บริหารสถานศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับอุดมศึกษา และการศึกษานอกโรงเรียน รวม 4 รางวัล แต่ละรางวัลประกอบด้วยโล่ประกาศเกียรติคุณ เกียรติบัตร

เข็มที่ระลึกและเงินสดรางวัลละ 65,000 บาท ส่วนผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อเข้ารับการพิจารณาในรอบสุดท้าย แต่ไม่ได้รับรางวัลคุรุสภา จะได้รับเกียรติบัตรชมเชยและรางวัลเงินสดรางวัลละ 10,000 บาท ผู้ที่จะได้รับการเสนอชื่อเข้ารับรางวัลคุรุสภา จะต้องเป็นสมาชิกคุรุสภาประเภทสามัญ หรือ วิสามัญ และกำลังปฏิบัติหน้าที่ อยู่ในสถานศึกษา (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2539)

เกณฑ์ในการคัดเลือก พิจารณาจากเนื้อหาสาระของความเป็นครู คือ การเป็นคนดี หมายถึงประพฤติปฏิบัติตนดี และการเป็นครูดี คือการปฏิบัติตนและปฏิบัติงานในหน้าที่ครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งคณะกรรมการจะพิจารณาตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู และจรรยาบรรณครูของคุรุสภา (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2537) วิธีการคัดเลือกโดยให้หน่วยงานในระดับจังหวัดของครูแต่ละสังกัดพิจารณาคัดเลือกครูผู้สมควรได้รับรางวัลคุรุสภา เสนอคณะกรรมการคุรุสภาจังหวัดเพื่อพิจารณาเสนอกรมเจ้าสังกัด แล้วกรมเจ้าสังกัดจะพิจารณาผลงานของครูจากทุกจังหวัดเสนอคุรุสภาพิจารณาขั้นสุดท้าย โดยคุรุสภาจะตั้งคณะกรรมการสรรหาครูผู้ปฏิบัติงานมีผลงานดีเด่น เพื่อพิจารณาผลงานของครูที่เสนอเข้ารับการพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างครูทุกสังกัด แล้วพิจารณาตัดสินให้เป็นครูดีเด่นของคุรุสภา และรับรางวัลในงานวันครูที่ 16 มกราคมของทุกปี ณ หอประชุมคุรุสภา

1.4.2 งานประกาศเกียรติคุณครูภาษาไทยดีเด่น คุรุสภาดำเนินการส่งเสริมสมรรถภาพของครูผู้สอนภาษาไทย ด้วยการจูงใจให้ตระหนักถึงความสำคัญและเกียรติภูมิในวิชาชีพของตน รวมทั้งเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครูภาษาไทย ในการปรับปรุงคุณภาพการสอน ซึ่งเป็นผลดีแก่การสงวนรักษาและพัฒนาภาษาไทยให้คงงาม ยั่งยืน ดำรงความเป็นศิลปวัฒนธรรมด้านภาษาไทยอันเป็นเอกลักษณ์ของชาติตลอดไป ด้วยการยกย่องเชิดชูเกียรติคุณครูผู้สอนภาษาไทยดีเด่น โดยมอบโล่ประกาศเกียรติคุณ และเข็มที่ระลึก วิธีการคัดเลือกนั้น ให้คณะกรรมการคุรุสภาจังหวัด พิจารณาคัดเลือกครูภาษาไทยดีเด่น จังหวัดละ 3 คน คือ ระดับ ประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอุดมศึกษา ระดับละ 1 คน คุรุสภากรุงเทพมหานครในกรมต่าง ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการพิจารณาคัดเลือกครูภาษาไทยดีเด่นทั้ง 3 ระดับเช่นเดียวกัน แล้วนำเสนอคุรุสภาพิจารณาคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่คุรุสภากำหนด และอนุมัติให้เป็นครูภาษาไทยดีเด่น ซึ่งจะทำการมอบรางวัลในวันที่ 14 พฤศจิกายน ของทุกปี

1.4.3 งานยกย่องเชิดชูเกียรติครู ที่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณครูของคุรุสภาตามระเบียบคุรุสภา ครูที่จะได้รับการคัดเลือกให้เป็นครูผู้มีจรรยาบรรณยอดเยี่ยม จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และมีคุณธรรมแห่งความเป็นครู โดยประพฤติปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณครูที่กำหนดไว้ในระเบียบคุรุสภาได้อย่างดีเยี่ยมเป็นที่ยอมรับยกย่องของศิษย์และบุคคลทั่วไป ครูที่ได้รับการคัดเลือกจากคณะกรรมการพิจารณาว่าด้วยจรรยาบรรณและวินัยของสมาชิกคุรุสภา และคณะกรรมการอำนวยการคุรุสภาอนุมัติแล้ว จะได้รับเข็มคุรุสตุติและใบประกาศเกียรติคุณ วิธีดำเนินการ ให้คณะกรรมการคุรุสภาจังหวัดและคณะกรรมการคุรุสภากรุงเทพมหานคร พิจารณาคัดเลือกครูผู้มีจรรยาบรรณดีเด่นตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และจำนวน

ตามที่คุรุสภากำหนด จากครูทุกสังกัดทั่วประเทศเสนอคุรุสภา เพื่อดำเนินการพิจารณาอนุมัติให้เป็นครูผู้มี
จรรยาบรรณที่ดีเด่น เป็นประจำทุกปี

1.4.4 งานส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ในการผลิตและใช้สื่อการเรียน การสอน
คุรุสภา ดำเนินการให้รางวัลแก่ครูผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ในการผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอนโดย
จัดให้มีการประกวดสื่อการเรียนการสอน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสนับสนุนครูและบุคลากรทางการ
ศึกษาให้ผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอน กระตุ้นครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สนใจที่จะริเริ่มสร้างผลงาน
ใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา ส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ให้ครูเกิดความภาคภูมิใจ
ในตนเองและศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพตน และเผยแพร่ผลงานที่ดีของครู และบุคลากรทางการศึกษา ให้เป็น
แบบอย่างและนำไปใช้ได้อย่างกว้างขวาง

ปี พ.ศ. 2539 เป็นปีแรกที่สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ได้จัดประกวดการผลิตและการใช้สื่อการ
เรียนการสอน ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค หลังจากที่เคยดำเนินการเฉพาะในส่วนกลางมาแล้ว โดย
มอบให้สำนักงานคณะกรรมการคุรุสภาจังหวัดในแต่ละเขตการศึกษาทั้ง 12 เขตการศึกษาที่มีความพร้อมเป็นผู้
ดำเนินการจัดประกวด ซึ่งมีจังหวัดนนทบุรี ภูเก็ต สุพรรณบุรี นครศรีธรรมราช พระนครศรีอยุธยา
นครสวรรค์ สุโขทัย เชียงใหม่ ขอนแก่น ชลบุรี มหาสารคาม และนครราชสีมา รางวัลสำหรับผู้
ได้รับการคัดเลือกในส่วนกลาง มี 4 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และ
อุดมศึกษา ในแต่ละระดับ แบ่งเป็นรางวัลที่ 1 รางวัลที่ 2 และรางวัลที่ 3 ในส่วนภูมิภาครางวัลจะมี
เฉพาะในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเท่านั้น รางวัลที่ 1 จะได้รับโล่ เงินสดและเกียรติบัตร รางวัลที่
2 และ 3 ได้รับเงินสดและเกียรติบัตร ในการตัดสินจะพิจารณาจากสื่อที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็น
ผลงานที่จัดทำขึ้นใหม่ หรือปรับปรุงขึ้น จัดทำขึ้นโดยมุ่งแก้ปัญหาการเรียนการสอน หรือ ส่งเสริม
กระบวนการเรียนการสอนให้ประสบผลสำเร็จ มีความประณีต ทนทาน ประหยัด สะดวกและมีความคุ้มค่า
วิธีการดำเนินงาน โดยประสานงานและประชาสัมพันธ์ไปยังหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งคุรุสภาจังหวัดในการ
จัดส่งผลงานเข้ารับการพิจารณา

1.4.5 งานยกย่องเชิดชูเกียรติครูอาวุโส คุรุสภาดำเนินการมอบเครื่องหมาย
เชิดชูเกียรติ ประกาศนียบัตร และเงินช่วยเหลือให้แก่ครูอาวุโส ที่มีอายุครบ 60 ปี บริบูรณ์ ซึ่งมีระยะเวลา
การเป็นครูมาแล้วไม่น้อยกว่า 30 ปี และเป็นผู้มีประวัติชีวิตการทำงานดีมาตลอด มีความประพฤติเป็น
แบบอย่างที่ดีตามจารีตของครู คณะกรรมการมูลนิธิช่วยครูอาวุโส ในพระบรมราชูปถัมภ์ จะเป็นผู้
พิจารณาคัดเลือกให้เป็นครูอาวุโส โดยจะนำเข้าเฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อรับพระราชทาน
เครื่องหมายเชิดชูเกียรติ ซึ่งนับเป็นพระมหากรุณาธิคุณที่โปรดเกล้าฯ ให้อาชีพครูเพียงอาชีพเดียวเท่านั้น
และนอกจากนี้ ครูอาวุโสที่มีฐานะยากจนจะ ได้รับการพิจารณาให้เงินช่วยเหลือ คนละ 10,000 บาท

วิธีดำเนินงาน ให้สมาชิกคุรุสภาที่มีความประสงค์จะขอเข้ารับการพิจารณาเป็นครูอาวุโส และ
รับความช่วยเหลือทางการเงิน จะต้องเป็นสมาชิกคุรุสภาที่มีอายุครบ 60 ปีบริบูรณ์ ภายใ

วันที่ 30 กันยายน ของทุกปี สำหรับผู้ที่อายุครบ 60 ปี บริบูรณ์ ไปแล้วจะมีสิทธิยื่นคำขอได้เฉพาะ เครื่องหมายเชิดชูเกียรติ และประกาศนียบัตรเท่านั้น สมาชิกคุรุสภาสามารถติดต่อขอทราบรายละเอียดและ ยื่นคำขอรับสวัสดิการได้ที่ ฝ่ายมูลนิธิและกองทุน กองสวัสดิการและสวัสดิภาพ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา สำหรับสมาชิกในส่วนภูมิภาค ติดต่อได้ที่สำนักงานคณะกรรมการคุรุสภาจังหวัด หรือสำนักงานคณะกรรมการ คุรุสภาอำเภอที่ครูสังกัดอยู่ มูลนิธิช่วยครูอาวุโส ในพระบรมราชูปถัมภ์ จะประกาศรายชื่อสมาชิกคุรุสภาที่ ได้รับการพิจารณาคัดเลือกให้เป็นครูอาวุโสประมาณเดือนตุลาคม ของทุกปี

1.4.6 งานยกย่องเกียรติประวัติของครูที่ถึงแก่กรรมแล้ว ด้วยการจัดทำหนังสือประวัติ คุรุ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อรวบรวมประวัติและผลงานอันทรงคุณค่าของครูที่ถึงแก่กรรมแล้วเผยแพร่ให้เป็น แบบอย่างสำหรับคนรุ่นหลังได้ศึกษา ซึ่งจัดพิมพ์เผยแพร่ในงานวันครูของทุกปี และจะนำทูลเกล้าถวาย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในวาระที่คุรุสภานำครูอาวุโสเข้าเฝ้าฯ เพื่อรับพระราชทานเครื่องหมาย เชิดชูเกียรติครูอาวุโสเป็นประจำทุกปี ครูที่จะได้รับการบันทึกเกียรติประวัติลงในหนังสือประวัติคุรุ จะต้อง เป็นครูที่ถึงแก่กรรมแล้วและประกอบพิธีปลงศพตามลัทธิศาสนาเรียบร้อยแล้ว รวมทั้งต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้ คือ เป็นครูในสังกัดหรือเคยอยู่ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นครูดีในสายตาของคนทั่วไป มีผลงาน เกี่ยวกับการสอนหรือการบริหาร จนเป็นที่กล่าวขวัญถึงในหมู่ศิษย์ ผู้ปกครอง และสังคมทั่วไป และผู้ที่มี ผลงานในการเขียนตำรา หรือแบบเรียน หรือบทวิจัยซึ่งเป็นที่ยอมรับในวงการศึกษาดำเนินการโดยให้ สำนักงานคณะกรรมการคุรุสภาจังหวัด เสนอประวัติครูที่สมควรได้รับการพิจารณาลงพิมพ์ประวัติในหนังสือ ประวัติคุรุ หรือ ผู้เสนออื่น ๆ สามารถเขียนประวัติพร้อมส่งรายละเอียดของครูผู้สมควรได้รับการจารึก ประวัติลงในหนังสือประวัติคุรุ ส่งถึงกองวิชาชีพครู สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา

1.5 งานประชุมสัมมนาเชิงวิชาการและวิชาชีพครู

คุรุสภาจะดำเนินการจัดประชุมสัมมนา เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือขอความเห็น จากผู้ที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู เกี่ยวกับงานของคุรุสภาที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน แนวโน้มในอนาคตทั้งนี้ เพื่อให้วิชาชีพครูได้รับการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้า เช่น การประชุมสัมมนา สมาคมวิชาชีพครู การประชุมสัมมนาผู้แทนสมาชิกคุรุสภาทั่วประเทศ การประชุมสัมมนาเพื่อพัฒนารูปแบบ ของการสรรหาครูดีเด่น การประชุมสัมมนาเรื่องแนวทางการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู เป็นต้น สำหรับ กิจกรรมในการดำเนินงาน (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2535) โดยการศึกษาวิเคราะห์เพื่อกำหนดปัญหา และความต้องการในการจัดประชุมสัมมนา จัดทำรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดประชุมสัมมนา ประสานงานกับ บุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดประชุมสัมมนา ประเมินผลการจัดประชุมสัมมนาและจัดทำรายงานการ ประชุมสัมมนา

1.6 งานศูนย์สมาคมวิชาชีพครู หรือ งานสัมพันธ์องค์กรวิชาชีพครู

จรรยา มิลินทร์ (2527) ได้กล่าวถึง งานศูนย์สมาคมวิชาชีพครู ว่า เนื่องจากในขณะนั้น คุรุสภามีสมาชิกอยู่ถึง 600,000 คน ปฏิบัติหน้าที่สอนแตกต่างกันตามหน้าที่ ระดับการศึกษาและสังกัด

ต่าง ๆ สมาชิกเหล่านี้จึงมีความสนใจในวิชาชีพครูแขนงต่าง ๆ ตามแต่ภาระหน้าที่ของตน จึงได้จัดตั้งสมาคม และชมรมเกี่ยวกับวิชาชีพและความสนใจในวิทยาการของตนเป็นอันมาก ซึ่งคุรุสภาเห็นว่า สมาคม ชมรมต่าง ๆ เหล่านี้ ล้วนแต่มีเจตนาดีต่อวิชาชีพครู ต้องการพัฒนามหาวิชาชีพครูของเราให้มีประสิทธิภาพ และเกียรติคุณทั้งสิ้น จึงได้ชักชวนให้เข้ามาร่วมมือกัน โดยคุรุสภาเป็นศูนย์กลาง เพราะคุรุสภา มีความสะดวกทั้งสถานที่และบริการ ได้จัดให้มีการประชุมสัมมนาปัญหาทางการศึกษาและวิชาชีพครูร่วมกันปีละครั้ง ขณะนั้นมีสมาคม ประมาณ 60 สมาคม ผลการประชุมประจำปีของสมาคม ชมรมวิชาชีพครูเหล่านี้ ได้นำเสนอคณะกรรมการอำนวยการคุรุสภาและกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้ทราบถึงเจตน์จำนงของสมาชิกสมาคม ชมรมวิชาชีพที่มีต่อปัญหาต่าง ๆ ทางการศึกษา

นอกจากนี้ คุรุสภาดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับองค์กรวิชาชีพครูทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ โดยการประสานความสัมพันธ์เพื่อความเข้าใจอันดี ติดตามความก้าวหน้า และกิจกรรมขององค์กรวิชาชีพครู สนับสนุนกิจกรรมของสมาคมวิชาชีพครู รับทราบและรวบรวมปัญหา ข้อเสนอแนะขององค์กรวิชาชีพครู เสนอสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา รวมทั้งจัดแปลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ เพื่อเผยแพร่ให้แก่สมาชิก และร่วมมือกับองค์กรครูในต่างประเทศ จัดประชุมในประเทศไทย เป็นต้น

1.7 งานจัดงานวันครู

คุรุสภาในฐานะสถาบันที่เป็นที่รวมแห่งผู้ประกอบวิชาชีพครู ได้พยายามหาหนทางให้สังคมตระหนักถึงความสำคัญของวิชาชีพครูได้กลับไปสู่ฐานแห่งความเป็นปวงชนียบุคคลดังที่เคยเป็นมาตั้งแต่โบราณ การกำหนดให้มีวันครูขึ้นเป็นการยกย่องเกียรติคุณครูและวิชาชีพครูอีกทางหนึ่ง รัฐบาลกำหนดให้วันที่ 16 มกราคม เป็นวันครู และให้เป็นวันหยุดราชการสำหรับครู ในวันนี้ คุรุสภาได้เชิญชวนครูและประชาชนทั่วไปประกอบพิธีทางศาสนาในตอนเช้า ตอนสายมีพิธีระลึกถึงพระคุณบูรพาจารย์ มีพิธีมอบรางวัลและประกาศนียบัตรแก่ครูที่ประกอบคุณความดีในด้านต่าง ๆ เช่น ครูผู้ปฏิบัติงานมีผลงานดีเด่น ครูผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ครูอาวุโส ฯลฯ โดย ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ได้ให้เกียรติมาเป็นประธานในพิธีจัดงานวันครูทุกปี การจัดงานวันครูจะจัดพร้อมกันทั่วประเทศ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ในส่วนกลางจัดที่ หอประชุมคุรุสภา ในส่วนภูมิภาค คุรุสภามอบให้สำนักงานคณะกรรมการคุรุสภาจังหวัดเป็นผู้พิจารณาดำเนินงาน

ความมุ่งหวังของคุรุสภาในการจัดงานวันครู เพื่อต้องการให้เป็นวันบำเพ็ญตนของครูในการลดอุปถัมภ์ ให้ครูได้ตั้งสติรำลึกถึงภาระหน้าที่ของตนด้วยความภาคภูมิใจ ดังนั้น กิจกรรมที่จัดในงานวันครู ในหลายปีที่ผ่านมา ส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมทางศาสนา พิธีระลึกถึงบูรพาจารย์ และกิจกรรมเพื่อสร้างความสามัคคีระหว่างผู้ประกอบวิชาชีพครู ซึ่งเป็นแนวโน้มนำไปสู่การยกย่องเทิดทูนความสำคัญของวิชาชีพครูให้มากยิ่งขึ้นทุกปี (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2539)

2. งานด้านวิชาการ

งานวิชาการของครูสภา คือ งานพัฒนาครู โดยการจัดอบรมครูให้มีความรู้ ความสามารถ เพื่อนำมาประกอบวิชาชีพครู และสร้างความก้าวหน้า รวมทั้ง ดำเนินกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาครูให้มีคุณภาพ

การพัฒนาครู ซึ่งถือเป็นการพัฒนาบุคลากร เพราะครูก็คือบุคลากรแต่เป็นบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งจำเป็นจะต้องได้รับการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับสภาพสังคม ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งมีผู้กล่าวถึงความหมายและความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรและการพัฒนาครูไว้ ดังนี้

ยนต์ ชุ่มจิต (2535) กล่าวว่า การพัฒนาครู คือ การดำเนินงานที่พยายามจะเสริมสร้างให้ครูมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการสอนและการทำงาน ตลอดจนมีเจตคติที่ดีในการทำงาน รวมถึงการมีบุคลิกภาพและคุณธรรมของความเป็นครูที่ดีด้วย และได้กล่าวถึงประโยชน์ของการพัฒนาครูไว้โดยสรุปได้ ดังนี้ 1) ช่วยพัฒนาคุณภาพและวิธีการทำงาน 2) ช่วยประหยัดเวลาและความสูญเปล่าทางวิชาการ เพราะครูที่พัฒนาแล้วจะสามารถทำการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) ช่วยทำให้ครูได้เรียนรู้งานได้เร็วขึ้น 4) ช่วยแบ่งเบาหรือลดภาระหน้าที่ของผู้บังคับบัญชา เนื่องจากครูมีความเข้าใจงานในหน้าที่ได้อย่างดี 5) ช่วยกระตุ้นให้ครูปฏิบัติงานเพื่อความเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน 6) ช่วยทำให้ครูเป็นบุคคลที่ทันสมัยอยู่เสมอ

ประสาน มาลากุล (2524) กล่าวว่า สาเหตุที่จำเป็นจะต้องมีการพัฒนาบุคลากร อีกประการหนึ่ง นั้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ เช่น เศรษฐกิจ สังคม สภาพแวดล้อมและมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจ เช่น ความคาดหวังของสังคมหรือการเปลี่ยนแปลงอย่างไม่หยุดยั้งและรวดเร็ว ทำให้เกิดความสับสน ชัดแย้ง

อรพินทร์ กุลประภา (2524) กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากรจะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานให้ดียิ่งขึ้น โดยเน้นการเสริมสร้างผู้ปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้ ความสามารถ ทักษะ อุปนิสัย ทัศนคติ วิธีการทำงาน อันจะนำไปสู่ความมีประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้น นอกจากนี้ ยังทำให้เกิดความกระตือรือร้น ถ้าที่ทำงานแห่งใด มีจำนวนคนที่มีความกระตือรือร้นมาก ก็จะทำให้คนอื่นที่เฉื่อยชาอยู่ได้เร่งรัดตัวเองให้เกิดความกระตือรือร้นขึ้นบ้าง

ฉะนั้นจะเห็นได้ว่า การพัฒนาบุคลากรมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพในการทำงานเช่นเดียวกัน การพัฒนาครูย่อมมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพในการประกอบวิชาชีพครู

ครูสภา ได้ดำเนินการด้านวิชาการ หรืองานพัฒนาครู ด้วยการจัดอบรมและจัดกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาครูให้มีคุณภาพ ดังต่อไปนี้

2.1 งานอบรมครูเพื่อการประกอบวิชาชีพครู

ครูสภาดำเนินการจัดอบรมครูเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ทักษะและศักยภาพ ของครู เพื่อเป็นประโยชน์แก่ครูในการประกอบวิชาชีพครูในหลายด้าน เช่น การส่งเสริมความรู้แก่ครูผู้สอน กลุ่มทักษะระดับประถมศึกษา อบรมเพื่อสร้างเสริมประสบการณ์ครูภาษาอังกฤษ อบรมความรู้เกี่ยวกับ คอมพิวเตอร์ อบรมความรู้เกี่ยวกับดนตรีสากล เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์ของทุกการดำเนินงานว่า เพื่อให้ความรู้แก่ครู เพื่อให้ครูสามารถนำไปจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดำเนินงานโดย สำนักงานเลขาธิการครูสภา แล้วทำการประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกทราบ ในส่วนของคณะกรรมการครูสภา จังหวัด สามารถดำเนินการได้เองตามความเหมาะสม โดยใช้เงินในส่วนของจังหวัด เพื่อจัดอบรมให้กับ สมาชิกครูสภาในจังหวัด ได้ตามที่คณะกรรมการครูสภาจังหวัดพิจารณาเห็นเหมาะสม (สำนักงานเลขาธิการ ครูสภา, 2538)

2.2 งานอบรมครูเพื่อสร้างความก้าวหน้าของข้าราชการครู

ครูสภาได้จัดอบรมครูเพื่อพัฒนาผลงานทางวิชาการของข้าราชการครู โดยมีวัตถุประสงค์ ให้ข้าราชการครูมีความรู้ ความเข้าใจ เห็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีผลต่อการศึกษาของ เด็กและการจัดการศึกษาโดยตรง เพื่อให้ข้าราชการครูมีวิธีการแสวงหาความรู้ มีทักษะเพียงพอที่จะสร้าง ผลงานทางวิชาการที่มีคุณภาพ สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน และเสนอเป็นผลงานทาง วิชาการเพื่อ ขอเลื่อนตำแหน่งและเลื่อนขั้นในระดับที่สูงขึ้น ดำเนินการโดยเริ่มจากประชุมผู้แทนจังหวัดใน ส่วนภูมิภาคและกรุงเทพมหานคร เสริมสร้างความเข้าใจ ในการที่จะดำเนินการตามโครงการส่งเสริมให้ครูจัดทำ ผลงานทางวิชาการเพื่อนำไปดำเนินการให้แก่สมาชิกครูสภาในความรับผิดชอบ

ปี 2537 สำนักงานเลขาธิการครูสภา ได้จัดสรรเงินอุดหนุนให้จังหวัด ๆ ละ 50,000 บาท จำนวน 72 จังหวัด พร้อมชุดฝึกอบรม ให้จังหวัดจัดอบรมเสริมสร้างความเข้าใจถึงหลักการการทำ ผลงานทางวิชาการตามเกณฑ์ที่ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูกำหนดเพื่อให้ข้าราชการครูมีทักษะ กระบวนการสร้างผลงานทางวิชาการ สามารถนำความรู้และเทคนิควิธีการใหม่ ๆ ไปปรับปรุงการเรียน การสอนให้ดีขึ้น

ปี 2538 สำนักงานเลขาธิการครูสภา ได้จัดสรรเงินอุดหนุนให้จังหวัด ๆ ละ 20,000 บาท จำนวน 75 จังหวัด เพื่อดำเนินการให้ข้าราชการครูที่มีความพร้อมตามเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการ ข้าราชการครูกำหนด ลงทะเบียนเพื่อทำผลงานทางวิชาการ โดยมีที่ปรึกษาประจำจังหวัด

ปี 2539 สำนักงานเลขาธิการครูสภาได้จัดทำคู่มือในการจัดทำผลงานทางวิชาการของข้าราชการครู เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภาทำหน้าที่ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการคุรุสภา จังหวัด เพื่อปรับการดำเนินงานให้เอื้อต่อสมาชิกในการจัดทำผลงานทางวิชาการให้ได้ประสบความสำเร็จ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ,2538)

2.3 งานศึกษา ดูงาน และทัศนศึกษา

2.3.1 งานเดินทางเพื่อการศึกษาของคุรุสภา (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา,2538)

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภาได้จัดให้มีการเดินทางเพื่อการศึกษา โดยจัดทัศนศึกษาทั้งภายในและต่างประเทศ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สมาชิกได้ศึกษาดูงานด้านการศึกษา ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ภูมิประเทศและความเจริญก้าวหน้าอื่น ๆ ของแต่ละท้องถิ่น ให้สมาชิกได้เดินทางไปต่างประเทศด้วยความรู้สึกมั่นใจ และเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางในอัตราที่เป็นธรรมและเชื่อถือได้ และเป็นการส่งเสริมให้สมาชิกใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ รวมทั้งสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่สมาชิกคุรุสภา สำนักงานเลขาธิการคุรุสภาดำเนินการจัดเส้นทางเดินทาง ติดต่อประสานงานกับบริษัทที่จัดการท่องเที่ยว เพื่อประสานงานให้ได้ในราคาที่เหมาะสมสำหรับสมาชิก แล้วจัดทำประกาศประชาสัมพันธ์ไปยังครูทั่วประเทศ โดยการขอความร่วมมือจากคุรุสภาจังหวัดในการช่วยประชาสัมพันธ์ให้ครูในจังหวัดทราบด้วย การจัดการเดินทางเพื่อการศึกษาของคุรุสภาที่จัดในแต่ละปี จะจัดปีละ 2 ครั้ง ในช่วงปิดภาคเรียน ช่วงเดือนตุลาคมและช่วงปิดภาคฤดูร้อน

2.3.2 การศึกษา ดูงานการศึกษาในต่างประเทศ คุรุสภา ดำเนินการประสานงานกับองค์กรครูในต่างประเทศ ในการพาครูที่ได้รับรางวัลของคุรุสภา และบุคลากรทั้งระดับผู้บริหารคุรุสภา และบุคลากรของคุรุสภาไปศึกษาดูงานการศึกษา และงานพัฒนาวิชาชีพครูในต่างประเทศ เพื่อเป็นการเปิดโลกทัศน์ และสามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน การบริหารการศึกษา และการพัฒนาองค์กรวิชาชีพครู คือ คุรุสภา เนื่องจากในปัจจุบันวิทยาการและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงไปอยู่ตลอดเวลา จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน โดยคุรุสภาเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเดินทางบางส่วนให้ด้วย ซึ่งถือเป็นรางวัลพิเศษสำหรับครูที่ได้รับรางวัลของคุรุสภาเป็นการเฉพาะ กิจกรรมในการดำเนินงาน ประกอบด้วย การประสานงานกับองค์กรวิชาชีพครูในต่างประเทศ ประสานงานกับครู กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการเดินทาง เตรียมการเดินทาง เดินทางและประเมินผลการเดินทาง สำนักงานเลขาธิการคุรุสภาได้จัดพาครูที่ได้รับรางวัลคุรุสภาไปดูงานการศึกษาที่ประเทศแคนาดา และประเทศเกาหลี จัดพาคณะกรรมการอำนวยการคุรุสภาไปดูงานด้านวิชาชีพครูในหลายประเทศ เป็นต้น

2.3.3 งานประชุมสภาครูอาเซียน คุรุสภาดำเนินการจัดพาสมาชิกคุรุสภาเดินทางไปเข้าร่วมประชุมสภาครูอาเซียนเป็นประจำทุกปี โดยคุรุสภา จะเป็นผู้ประสานงานกับองค์กรต่างประเทศ ที่ดำเนินการจัดประชุม ประสานงานและประชาสัมพันธ์ไปยังครูทั่วประเทศ รวมทั้งดำเนินการในรายละเอียดเกี่ยวกับการเดินทางทุกอย่างให้กับสมาชิกที่จะร่วมเดินทางไปประชุมครูอาเซียน สมาชิกครูที่มีความสนใจสามารถแจ้งความจำนง ได้ที่ฝ่ายสัมพันธ์องค์กรวิชาชีพครู สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา

2.4 งานบริการแหล่งค้นคว้าทางวิชาการ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2538)

2.4.1 งานบริการห้องสมุดและโสตทัศนศึกษา คุรุสภา ดำเนินการโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้บริการด้านวิชาการ ในการเพิ่มพูนความรู้ และให้สามารถนำไปพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อให้บริการสื่อการศึกษาประเภทสิ่งพิมพ์ และโสตทัศนวัสดุอุปกรณ์แก่สมาชิกคุรุสภา ห้องสมุดคุรุสภา ให้บริการแก่สมาชิกคุรุสภา เจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการคุรุสภาและประชาชนทั่วไปได้ศึกษาหาความรู้ เพื่อพัฒนาการเรียน การสอน และส่งเสริมให้มีความรู้ในเรื่องวิชาการและวิชาชีพครู โดยจัดเป็นแหล่งค้นคว้า และบริการหนังสือ วารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ เทปบันทึกภาพ และเทปบันทึกเสียงทุกประเภทไว้บริการแก่สมาชิก ห้องสมุดคุรุสภาเปิดบริการตั้งแต่วันจันทร์ - วันเสาร์ เวลา 6.30 น. - 16.30 น.

2.4.2 งานจัดตั้งศูนย์วิชาการคุรุสภาจังหวัด คุรุสภา ดำเนินงานจัดตั้งศูนย์วิชาการ คุรุสภาจังหวัดขึ้น เนื่องจากผู้ประกอบวิชาชีพครูต้องมีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้ครูมีคุณภาพตามที่ต้องการ วิธีการหนึ่งคือการจัดทำผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนให้ดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้น แต่มีครูกระจายอยู่ทั่วประเทศ การจะพัฒนาให้ครูมีคุณภาพยังมีข้อจำกัดหลายประการ คุรุสภาจึงได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์วิชาการคุรุสภาจังหวัดขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ครูมีแหล่งการศึกษาค้นคว้าเอกสารทางวิชาการ และวิชาชีพ รวมทั้งผลงานทางวิชาการที่ผ่านการประเมินในสาขา วิชาต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือครูให้มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการสร้างนวัตกรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา และเพื่อให้ครูสามารถสร้างนวัตกรรมพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา แล้วปรับปรุงและพัฒนาเป็นผลงานทางวิชาการ ใช้เป็นผลงานพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าในวิชาชีพได้ การดำเนินการ โดยให้คุรุสภาจังหวัดที่มีความพร้อมจัดตั้งศูนย์วิชาการ คุรุสภาจังหวัด และสำนักงานเลขาธิการคุรุสภาจะให้การสนับสนุนในส่วนของเอกสารทางวิชาการ วิชาชีพ เอกสารผลงานทางวิชาการที่ผ่านการประเมินแล้วส่งไปให้ ในส่วนของคุรุสภาจังหวัดที่จัดตั้งศูนย์วิชาการ คุรุสภา ดำเนินการประสานงานกับสมาชิก จัดหาผู้เชี่ยวชาญเป็นที่ปรึกษาการทำผลงานทางวิชาการให้แก่สมาชิก เป็นต้น

3. งานด้านสวัสดิการ

สวัสดิการ หมายถึง บริการหรือกิจกรรมใด ๆ ที่หน่วยราชการ องค์กรธุรกิจเอกชนจัดให้มีขึ้น เพื่อให้ข้าราชการ พนักงานหรือผู้ที่ปฏิบัติงานอยู่ในองค์กรนั้น ๆ ได้รับความสะดวกสบายในการทำงาน มีความมั่นคงในอาชีพ มีหลักประกันที่แน่นอนในการดำรงชีวิต หรือได้รับประโยชน์อื่นใด นอกจากเงินเดือนหรือค่าจ้างที่ได้รับอยู่ประจำ ทั้งนี้ เพื่อเป็นสิ่งจูงใจให้ผู้ที่ปฏิบัติงานมีขวัญ กำลังใจดี เพื่อจะได้ใช้กำลังกาย กำลังใจและสติปัญญาความสามารถของตนในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ไม่ต้องวิตกกังวลกับปัญหายุ่งยากทั้งในส่วนตัวและครอบครัว ทำให้มีความพอใจในการทำงาน มีความรักงานและตั้งใจที่จะทำงาน (สนั่น พาหอม, 2530)

ครู ก็เช่นเดียวกันกับผู้ที่ปฏิบัติงานอยู่ในองค์กรต่าง ๆ ย่อมต้องการสวัสดิการอันเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต อันได้แก่ ที่อยู่อาศัย การรักษาพยาบาลในยามเจ็บป่วย สิ่งจำเป็นอื่น ๆ ในการดำรงชีวิต รวมไปถึงสิ่งที่สร้างความมั่นคงให้แก่วิตและครอบครัว ความต้องการในขั้นต่อไปอีก คือ ต้องการความสะดวกสบายในการประกอบอาชีพ ความต้องการที่จะได้รับการยกย่องจากสังคม ความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จตามที่ตนนึกคิด

คุรุสภา ได้จัดสวัสดิการและส่งเสริมให้ครูได้รับสวัสดิการในหลายรูปแบบตามความจำเป็น แต่คุรุสภาไม่มีเงินงบประมาณอุดหนุนจากรัฐบาล คุรุสภาจึงหารายได้เพื่อจัดสวัสดิการ โดยการจัดตั้งองค์การค่าคุรุสภา และจัดตั้งมูลนิธิต่าง ๆ ขึ้น เพื่อให้เกิดความมั่นคง (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2527) เงินรายได้จากมูลนิธิต่าง ๆ ของคุรุสภา นำมาจัดสรรเป็นสวัสดิการให้แก่ครูและครอบครัวตามกำลังของแต่ละมูลนิธิ โดยดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ดังนี้

3.1 งานฌาปนกิจสงเคราะห์ (ช.พ.ค. - ช.พ.ส.)

เป็นการดำเนินงานเพื่อสร้างหลักประกันความมั่นคงในชีวิตความเป็นอยู่ของผู้ประกอบวิชาชีพครู โดยการจัดสวัสดิการเกี่ยวกับการช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกเมื่อถึงแก่กรรม เนื่องจากคุรุสภาพิจารณาเห็นว่า ครูเป็นผู้อยู่ในฐานะที่มีรายได้น้อยไม่มีใครเพียงพอับความต้องการของครอบครัว และในฐานที่จะต้องครองตัวให้มีเกียรติสมกับการเป็นตัวอย่างของบรรดาศิษย์และบุคคลทั่วไป จึงไม่อาจหารายได้อื่นเช่นผู้ที่ประกอบอาชีพอื่นทั่วไปได้ ทำให้การครองชีพเป็นไปได้อย่างลำบาก เมื่อถึงแก่กรรม ครอบครัวครูจะมีความเดือดร้อนในการจัดงานศพ การครองชีพและบุตรไม่อาจศึกษาเล่าเรียนต่อไป จึงสมควรช่วยเหลือครูซึ่งเป็นสมาชิกคุรุสภาและครอบครัวครูให้หายขาดมีทุนที่จะใช้จ่ายเมื่อสมาชิกถึงแก่กรรม (ช.พ.ค.) และช่วยเหลือเมื่อคู่สมรสของสมาชิกถึงแก่กรรม (ช.พ.ส.) โดยเน้นการตั้งแต่การเข้าเป็นสมาชิก การจัดทำบัตรสมาชิก การเปลี่ยนแปลงทะเบียน การจ่ายเงิน ฯลฯ ซึ่งคณะกรรมการคุรุสภาจังหวัดดำเนินงานในส่วนของสมาชิกที่อยู่ในจังหวัด

3.2 งานจัดสวัสดิการเพื่อความเป็นอยู่ที่ดี (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2538)

3.2.1 จัดสินค้าสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัยแก่สมาชิกคุรุสภา ดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้สมาชิกคุรุสภามีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง โดยดำเนินการร่วมกับสถาบันการเงินต่าง ๆ จัดโครงการสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย โดยให้สมาชิกกู้เงินเพื่อปลูกบ้าน ใต้ถุนจ่านองที่อยู่อาศัย ซื่อที่ดิน ต่อเติมบ้าน

3.2.2 งานส่งเสริมให้คุรุสภาในส่วนภูมิภาคจัดตั้งสหกรณ์ร้านค้า เพื่อขยายงานด้านสวัสดิการไปสู่สมาชิกได้อย่างทั่วถึง ให้คุรุสภาส่วนภูมิภาคที่มีความพร้อมดำเนินการจัดตั้งสหกรณ์ร้านค้า และเพื่อเป็นการเผยแพร่แนวทางในการดำเนินงานในเรื่องกิจการสหกรณ์ให้คุรุสภาจังหวัดดำเนินการ ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ถึงสมาชิกโดยตรง

3.2.3 การจัดสรรสมรรถนะสำหรับสมาชิกคุรุสภา เพื่อให้เป็นการดำเนินการให้ถูกต้องตามประเพณี เพื่อเชิดชูเกียรติและศักดิ์ศรีของผู้ประกอบวิชาชีพครู และส่งเสริมให้สมาชิกคุรุสภาได้ประหยัดค่าใช้จ่ายในการจัดงานใหญ่ที่เป็นเกียรติ เป็นศักดิ์ศรี

3.2.4 งานสวัสดิการสินค้าเครื่องอุปโภคบริโภค เพื่อให้เป็นการส่งเสริมการดำเนินชีวิตขั้นพื้นฐานและพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกคุรุสภาให้ดีขึ้น จึงจัดสินค้าสวัสดิการให้แก่สมาชิกคุรุสภาในหลาย ๆ รูปแบบ เพื่อบริการแก่สมาชิกคุรุสภา ซึ่งดำเนินการโดยประสานงานกับหน่วยงาน และสถานบริการสินค้าต่าง ๆ เพื่อให้สมาชิกได้ซื้อสินค้าราคาประหยัด หรือได้รับส่วนลดเป็นกรณีพิเศษในการใช้บริการ ซึ่งเป็นการพัฒนารูปแบบของการจัดสวัสดิการไปสู่ส่วนภูมิภาค เพื่อบริการสมาชิกได้รวดเร็วและทันสมัย

3.2.5 งานส่งเสริมการออมทรัพย์ของสมาชิกคุรุสภา เพื่อให้เป็นการส่งเสริมให้สมาชิกออมทรัพย์ไว้ใช้ในวัยเกษียณอายุ หรือเมื่อมีความจำเป็น โดยประสานงานกับธนาคารกรุงเทพ จัดโครงการบัวหลวงเพื่อครู ส่งเสริมให้สมาชิกฝากเงินเป็นประจำทุกเดือน และให้ได้รับดอกเบี้ยในอัตราสูง และมีสิทธิกู้เงินได้

3.3 งานสวัสดิการเพื่อการส่งเสริมสุขภาพและการรักษาพยาบาล

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภาจัดสวัสดิการเพื่อให้เป็นการส่งเสริมสุขภาพอนามัยของสมาชิกคุรุสภา ดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ,2539)

3.3.1 การรักษาพยาบาล ซึ่งมีสถานพยาบาลของคุรุสภาในส่วน บริเวณสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ให้บริการในรูปแบบของการตรวจรักษาโรคทั่วไป โรคเด็ก และโรคฟัน โดยเปิดบริการรักษาพยาบาลทุกวัน เว้นวันหยุดราชการ เพื่อบริการแก่สมาชิก ครอบครัวของสมาชิก ข้าราชการสังกัดอื่น ๆ และประชาชนทั่วไป

3.3.2 การเผยแพร่ความรู้ด้านสุขภาพ เพื่อให้เป็นการขยายบริการส่งเสริมสุขภาพให้กว้างขวางออกไป โดยจัดทำและจัดหาเอกสารเกี่ยวกับโรค และวิธีป้องกันโรคต่าง ๆ เผยแพร่ให้แก่สมาชิกคุรุสภา และผู้สนใจทั่วไป

3.3.3 การจัดทำสไลด์ประกอบเสียงเกี่ยวกับเรื่องของการส่งเสริมสุขภาพ เช่น เรื่องดวงตา ฟันของเรา การปฐมพยาบาล หู-คอ-จมูก โรคหัวใจ โรคตับอักเสบและพิษภัยจากบุหรี่ เพื่อให้สมาชิกยืมไปใช้เกี่ยวกับการเรียนการสอน

3.3.4 การตรวจสุขภาพประจำปี โดยประสานงานกับกระทรวงสาธารณสุข บริการตรวจสุขภาพประจำปีแก่สมาชิกคุรุสภาโดยไม่เสียค่าบริการ เว้นแต่การตรวจด้วยเครื่องมือหรือวิธีพิเศษแต่ก็สามารถเบิกได้ตามระเบียบของทางราชการ สำหรับในส่วนภูมิภาค มอบหมายให้ผู้อำนวยการคุรุสภาจังหวัดติดต่อประสานงานกับนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด เพื่อบริการตรวจสุขภาพให้แก่สมาชิกในส่วนภูมิภาค

3.4 งานสวัสดิการในรูปของกองทุนและมูลนิธิ

คุรุสภา ได้จัดตั้งมูลนิธิต่าง ๆ ขึ้น ก็เพื่อให้มีทุนสนับสนุนการดำเนินงานในหลาย ๆ งานของคุรุสภา และเป็นกองทุนสำหรับช่วยเหลือสมาชิก ทายาทของสมาชิก ในเรื่องที่สมาชิกมีความต้องการ ซึ่งมีหลายมูลนิธิ เช่น มูลนิธิช่วยครูอาวุโส ในบรมราชูปถัมภ์ มอบเครื่องหมายเชิดชูเกียรติครูอาวุโส ประกาศนียบัตร และเงินช่วยเหลือรายละ 8,000 บาท สำหรับครูอาวุโสที่มีฐานะยากจน โดยนำเข้าเฝ้าฯ เพื่อรับพระราชทานเครื่องหมายเชิดชูเกียรติ เป็นประจำทุกปี มูลนิธิช่วยเหลือการศึกษานูตร เพื่อให้ทุนการศึกษาแก่บุตรของสมาชิกคุรุสภาที่มีความประพฤติดี และขาดแคลนทุนทรัพย์ มูลนิธิช่วยครูผู้ประสบภัยจากการก่อการร้าย เพื่อช่วยเหลือสมาชิกในกรณีที่ถูกทำร้ายร่างกายจนได้รับบาดเจ็บ และสูญเสียชีวิต มูลนิธิช่วยเหลือสมาชิกคุรุสภาผู้ประสบอัคคีภัยและภัยธรรมชาติ เพื่อช่วยเหลือสมาชิกในกรณีที่ที่อยู่อาศัยเสียหายเพราะประสบอัคคีภัยและภัยธรรมชาติต่าง ๆ มูลนิธิวี บุนนยะเกตุ เพื่อให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาทั้งสายสามัญและสายอาชีพ ที่มีฐานะยากจน เรียนดี มีความประพฤติดี และบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม มูลนิธิรางวัลคุรุสภา เพื่อจัดสรรเงินรางวัลคุรุสภา สำหรับครูผู้ปฏิบัติงาน มีผลงานดีเด่น ที่ได้รับการคัดเลือกจากสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ให้ได้รับรางวัลเป็นประจำทุกปี ปีละประมาณ 9 รางวัล ทั้งประเภทผู้สอน และผู้บริหารสถานศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษาและการศึกษานอกโรงเรียน และกองทุนหมุนเวียนเพื่อสวัสดิการสมาชิกคุรุสภา เพื่อให้ความช่วยเหลือสมาชิกคุรุสภาที่ประสบอุบัติเหตุร้ายแรง หรือเจ็บป่วยด้วยอาการทุกขเวทนาแสนสาหัส หรือทุพพลภาพ รวมทั้งสมาชิกคุรุสภาที่มีภัยเกี่ยวกับสวัสดิภาพ ถูกละเมิดสิทธิ หรือถูกดำเนินคดี (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2539)

4. งานด้านบริการ

บริการ หมายถึง การปฏิบัติรับใช้ การให้ความสะดวกต่าง ๆ

(พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2530)

ตามที่คุรุสภาได้ดำเนินกิจกรรมในการพัฒนาวิชาชีพครูในด้านต่าง ๆ แก่สมาชิกคุรุสภา ซึ่งจะต้องอาศัยการบริการ หรือ การให้ความสะดวกแก่สมาชิกคุรุสภาที่มาขอรับบริการในกิจกรรมทุกด้านตามสิทธิแห่งการเป็นสมาชิกคุรุสภา การดำเนินงานด้านบริการจะต้องดำเนินการควบคู่กับการประชาสัมพันธ์งาน และกิจกรรมทุกด้านของคุรุสภา เพื่อให้สมาชิกรู้จักคุรุสภา รับทราบสิทธิประโยชน์แห่งการเข้าเป็นสมาชิกคุรุสภา รวมทั้งสามารถใช้สิทธิของสมาชิกเพื่อขอรับบริการ และความช่วยเหลือตามที่คุรุสภาจัดให้แก่สมาชิกได้อย่างเต็มที่

ในส่วนของคุรุสภาจังหวัด สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา มีหนังสือชี้แจงการปฏิบัติงานของคณะกรรมการคุรุสภาจังหวัดและคณะกรรมการคุรุสภาอำเภอ ตามหนังสือสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ที่ คส 0102/20618 ลงวันที่ 14 กันยายน 2526 ให้คณะกรรมการคุรุสภาจังหวัดและคณะกรรมการคุรุสภาอำเภอ

ช่วยปฏิบัติงานในด้านบริการ สรุปได้ดังนี้ คือ 1) ดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข่าวสารของคุรุสภาให้แพร่หลายในหมู่สมาชิก 2) พิจารณาจัดให้มีการเยี่ยมเยียนสมาชิก เพื่อทราบปัญหา อุปสรรค ความเดือดร้อนและความต้องการอันจำเป็นของสมาชิก 3) พิจารณาดำเนินการช่วยเหลือสมาชิกในการจัดงานมงคลสมรสตามควรแก่กรณี 4) พิจารณาดำเนินการช่วยเหลือสมาชิก ในการจัดงานศพของสมาชิกคุรุสภา รวมทั้งบิดามารดา บุตร ภรรยา ของสมาชิกตามควรแก่กรณี 5) พิจารณาดำเนินการช่วยเหลือสมาชิกในกรณีอื่นที่คณะกรรมการคุรุสภาจังหวัดและคณะกรรมการคุรุสภาอำเภอมีมติเห็นสมควรให้ความช่วยเหลือ (เพทาย ทองมหา, 2528)

5. งานพิทักษ์สิทธิในการประกอบวิชาชีพครู

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ดำเนินการด้านพิทักษ์สิทธิในการประกอบวิชาชีพครู ในเรื่องการให้คำปรึกษาในด้านกฎหมายและการรับเรื่องราวร้องทุกข์ของสมาชิกคุรุสภา โดยการให้หน่วยงาน ทั้งในส่วนกลางและภูมิภาค รับเป็นที่ให้สมาชิกคุรุสภาได้มาใช้บริการด้านกฎหมาย ดังต่อไปนี้ คือ 1) ตอบข้อหารือหรือปัญหากฎหมายของสมาชิกคุรุสภา ทางจดหมายและที่สมาชิกมาขอคำปรึกษาด้วยตัวเอง 2) จัดหาทนายความว่าต่างให้สมาชิก 3) จัดส่งนิติกร และทนายความคุรุสภาจังหวัด ไปเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายแก่สมาชิกคุรุสภา 4) จัดหาทนายความคุรุสภาประจำจังหวัด (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2535)

นอกจากนี้ ตามหนังสือสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ที่ คส 0102 / 20618 ลงวันที่ 14 กันยายน 2526 เรื่องชี้แจงการปฏิบัติงานของคณะกรรมการคุรุสภาจังหวัดและคณะกรรมการคุรุสภาอำเภอ ให้คณะกรรมการคุรุสภาจังหวัดช่วยปฏิบัติงานด้านพิทักษ์สิทธิในการประกอบวิชาชีพครู สรุปได้ ดังนี้ คือ รับทราบรายชื่อผู้ที่เป็นสมาชิกใหม่ รับทราบรายงานการทำบัตรประจำตัวสมาชิกคุรุสภา พิจารณาให้ความเห็นชอบในเรื่องคุณสมบัติ และความเหมาะสมของผู้ที่เป็นสมาชิกสมทบ เพื่อขออนุมัติต่อสำนักงานเลขาธิการคุรุสภาพิจารณาดำเนินการพิทักษ์สิทธิของสมาชิกตามกฎหมายและตามควรแก่กรณี พิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องราวร้องทุกข์ พิจารณาไกล่เกลี่ยข้อพิพาทระหว่างสมาชิกกับสมาชิก สมาชิกกับบุคคลภายนอก และจะขอร้องไห้บุคคลภายนอกมาช่วยไกล่เกลี่ยด้วยก็ได้ (เพทาย ทองมหา, 2528)

งานพัฒนาวิชาชีพครูของคณะกรรมการคุรุสภาจังหวัด

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการคุรุสภาจังหวัด ตามที่ได้กำหนดไว้ในระเบียบคุรุสภา ว่าด้วยคณะกรรมการคุรุสภาจังหวัดและคณะกรรมการคุรุสภาอำเภอ คือ มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติตามนโยบายของคุรุสภาภายใต้ขอบเขตของกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ของคุรุสภา ดังต่อไปนี้

1. ปฏิบัติงานด้านมาตรฐานวิชาชีพครู ด้านวิชาการ ด้านสวัสดิการ ด้านบริการ และพิทักษ์สิทธิในการประกอบวิชาชีพครู ภายในจังหวัด

2. เสนอแนวทางการดำเนินงานต่อคณะกรรมการอำนวยการคุรุสภา
3. ประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ของสมาชิก
4. อนุมัติแผนงานของคุรุสภาจังหวัด
5. แต่งตั้งกรรมการที่ปรึกษาหรืออนุกรรมการ เพื่อทำการหรือพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ภายในขอบเขตแห่งระเบียบนี้ ตามสภาพและความจำเป็น
6. ออกข้อบังคับเพื่อเป็นประโยชน์แก่สมาชิก ตามความเห็นชอบของคณะกรรมการอำนวยการคุรุสภา อันอยู่ในขอบเขตแห่งระเบียบนี้
7. ควบคุม ดูแลทรัพย์สินของคุรุสภาจังหวัดให้เป็นไปตามระเบียบคุรุสภา
8. ปฏิบัติงานอื่นตามที่คุรุสภามอบหมาย

การดำเนินงานของคณะกรรมการคุรุสภาจังหวัด ก็เพื่อสนองตอบต่อนโยบายของคุรุสภา ปัจจุบันคุรุสภาได้ดำเนินตามแผนพัฒนาวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2535 - 2539 โดยมีแผนงานหลัก อยู่ 3 แผนงาน คือ แผนงานหลักที่ 1) การพัฒนาวิชาชีพครู ประกอบด้วย แผนงานยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู แผนงานอบรมครู แผนงานพัฒนาครู แผนงานระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู และแผนงานส่งเสริมองค์กรวิชาชีพครูที่เกี่ยวข้อง แผนงานหลักที่ 2) การส่งเสริมความมั่นคงในวิชาชีพครู ประกอบด้วย แผนงานแผนงานสวัสดิการ แผนงานสวัสดิภาพ แผนงานบริการด้านสุขภาพและอนามัย และแผนงานพิทักษ์สิทธิครู แผนงานหลักที่ 3) การพัฒนาองค์กรวิชาชีพครู ประกอบด้วยแผนงานปรับปรุงการบริหารงาน แผนงานพัฒนาบุคลากร แผนงานประชาสัมพันธ์ และแผนงานสารสนเทศเพื่อการบริหาร

เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่า งานพัฒนาวิชาชีพครูของคณะกรรมการคุรุสภาจังหวัดที่จะต้องดำเนินงานตามแผนงานพัฒนาวิชาชีพครูของคุรุสภานั้น คืองานตามอำนาจหน้าที่ของคุรุสภาจังหวัดในข้อ 1 ส่วนงานในหน้าที่ตามข้อ 2 - 8 นั้น เป็นงานที่สนับสนุนให้การดำเนินงานในข้อ 1 บรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีคุณภาพ ฉะนั้น ผู้วิจัยจึงขอสรุปขอบเขตงานพัฒนาวิชาชีพครูของคณะกรรมการคุรุสภาจังหวัดตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการคุรุสภาจังหวัดในการปฏิบัติตามนโยบายของคุรุสภาภายใต้ขอบเขตของกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ของคุรุสภาด้านมาตรฐานวิชาชีพครู ด้านวิชาการ ด้านบริการ ด้านสวัสดิการ และด้านพิทักษ์สิทธิในการประกอบวิชาชีพครู ประกอบกับงานที่คณะกรรมการคุรุสภาจังหวัดต้องปฏิบัติตามแผนพัฒนาวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2535 - 2539 และงานที่คุรุสภาดำเนินการตามแผนพัฒนาวิชาชีพครู ได้ดังนี้

1. งานด้านมาตรฐานวิชาชีพครู ประกอบด้วย
 - 1.1 งานเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู
 - 1.2 งานพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมแห่งวิชาชีพครู
 - 1.3 งานวิจัยและส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู
 - 1.4 งานยกย่องเชิดชูเกียรติคุณครู

- 1.5 งานประชุมสัมมนาเชิงวิชาการและวิชาชีพครู
- 1.6 งานศูนย์สมาคมวิชาชีพครู
- 1.7 งานจัดงานวันครู
2. งานด้านวิชาการ ประกอบด้วย
 - 2.1 งานอบรมครูเพื่อการประกอบอาชีพครู
 - 2.2 งานอบรมครูเพื่อสร้างความก้าวหน้าของข้าราชการครู
 - 2.3 งานศึกษา ดูงาน และทัศนศึกษา
 - 2.4 งานบริการแหล่งค้นคว้าทางวิชาการ
3. งานด้านสวัสดิการ ประกอบด้วย
 - 3.1 งานฌาปนกิจสงเคราะห์ (ช.พ.ค. - ช.พ.ส.)
 - 3.2 งานจัดสวัสดิการเพื่อความเป็นอยู่ที่ดี
 - 3.3 งานสวัสดิการเพื่อส่งเสริมสุขภาพและการรักษาพยาบาล
 - 3.4 งานมูลนิธิต่าง ๆ ของคุรุสภา
4. งานด้านบริการ
5. งานพิทักษ์สิทธิในการประกอบวิชาชีพครู

การบริหารงานโดยองค์คณะบุคคลหรือคณะกรรมการ

1. ความหมายของการบริหารโดยองค์คณะบุคคลหรือคณะกรรมการ

มีผู้ให้ความหมายของการบริหารงาน โดยองค์คณะบุคคลหรือคณะกรรมการ ไว้หลายลักษณะ ดังนี้

สมพงษ์ เกษมสิน (2523) กล่าวว่า การบริหารงานโดยองค์คณะบุคคล หมายถึงการที่บุคคลมีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน ทั้งในด้านแสดงความคิดเห็นและการปฏิบัติการมีส่วนร่วมจะช่วยสร้างพลังจิตให้รวมกันปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ มีประสิทธิภาพมากกว่าการยินยอมปฏิบัติตามคำสั่ง ช่วยกระตุ้นให้บุคคลนั้นสนับสนุนเป้าหมายของกลุ่ม ตลอดจนวัตถุประสงค์ร่วมขององค์การด้วย

สมยศ นาวิการ (2523) กล่าวถึงการบริหารโดยองค์คณะบุคคลว่า เป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วม คือ กระบวนการของการให้ผู้ได้บังคับบัญชามีส่วนเกี่ยวข้องในการตัดสินใจ การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมมีลักษณะ ดังนี้ เป็นการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันของบุคคล ใช้ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญของพวกเขา ในการแก้ปัญหาของการบริหารที่สำคัญ อยู่บนพื้นฐานของแนวความคิดของ

การแบ่งอำนาจหน้าที่ที่ถือว่า ผู้บริหารแบ่งอำนาจหน้าที่การบริหารงานของพวกเขาให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา ประการสุดท้ายต้องการให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแท้จริง ในกระบวนการตัดสินใจที่สำคัญขององค์กร ไม่ใช่เพียงสัมผัสปัญหาหรือแสดงความห่วงใย

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528) ให้ความหมายของการบริหารงาน โดยองค์คณะบุคคลว่า เป็นรูปแบบการบริหารที่เปิดโอกาสให้บุคคลหลายคน เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย วินิจฉัย ตัดสินใจ และวางแนวทางที่สำคัญให้ฝ่ายปฏิบัตินำไปดำเนินการ การดำเนินการเช่นนี้จะก่อให้เกิดผลดีต่อการมีโอกาสร่วมพิจารณา และผู้ร่วมงานเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ มีความผูกพันกับหน่วยงานที่ตนสังกัด

ธีระ รุญเจริญ และ ประพันธ์ สุริหาร (2531) กล่าวถึงการบริหารงานโดยคณะบุคคลหรือคณะกรรมการ หรือการบริหารเชิงประชาธิปไตย ว่าเป็นรูปแบบการบริหารที่เปิดโอกาสให้บุคคลหลายคน เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ถึงแม้ว่าจะเสียเวลาไปมากบ้าง แต่ก็เป็นที่ยอมรับกันทุกคนและทุกฝ่าย อันเป็นผลดีต่อการปฏิบัติงานมากกว่า

จากความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารโดยคณะบุคคลหรือคณะกรรมการ ดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การบริหารงานโดยคณะบุคคลหรือคณะกรรมการ เป็นการบริหารงานโดยความคิดเห็นร่วมกันของกลุ่มบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งจากองค์กร ในเรื่องการทำหนดนโยบาย การวินิจฉัยปัญหา การตัดสินใจ การกำหนดแนวทางการปฏิบัติงาน ฯลฯ เพื่อที่จะทำให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ เกิดประโยชน์แก่ทุกฝ่าย และทำให้บุคคลมีความรู้สึกเป็นส่วนร่วมเป็นเจ้าขององค์กร ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน

2. ความสำคัญของการบริหารโดยองค์คณะบุคคลหรือคณะกรรมการ

กำธร กิตติภูมิชัย (2524) ให้ความเห็นว่า คณะกรรมการเป็นระบบการทำงานแบบหนึ่งซึ่งมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานในปัจจุบัน เพราะการบริหารงานจะต้องใช้ความรู้ ความสามารถ และเทคโนโลยีมากขึ้น ต้องอาศัยความรู้ทั่วไป ความรู้เฉพาะอย่างมากขึ้น การทำงานโดยใช้บุคคลหลายคน หลายฝ่ายร่วมกันพิจารณา ย่อมจะทำให้ได้ผลงานที่ดี จึงเป็นหลักการที่ดีอันหนึ่ง แต่ถ้าหากจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาง่ายเกินไป เพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ซึ่งเป็นปัญหาที่ผู้บริหารไม่อาจตัดสินใจได้ ย่อมจะทำให้บทบาทของคณะกรรมการด้อยคุณค่าลงไป

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2532) ได้ให้ความสำคัญของการบริหารโดยองค์คณะบุคคล ดังนี้

1. การตัดสินใจมีคุณภาพดีขึ้น เพราะการบริหารโดยองค์คณะบุคคล ประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่าย ซึ่งมีความรู้และทรรศนะที่กว้างขวาง ผลการพิจารณาตัดสินใจ ย่อมดีกว่าการตัดสินใจโดยบุคคลเพียงคนเดียว

2. การยอมรับในผลงานสูงขึ้น เนื่องจากหลายคนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ทำให้เกิดความผูกพัน และมองผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเป็นของกลุ่มหรือของคณะกรรมการ นั้น

3. การประสานงานดีขึ้น เพราะบุคคลหลายฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน และแก้ไขปัญหาร่วมกัน ทำให้เกิดความเข้าใจตรงกัน รับรู้การดำเนินงานในแนวทางเดียวกัน

4. การกระจายอำนาจมีมากขึ้น เนื่องจากอำนาจรวมของคณะกรรมการมิใช่เป็นของบุคคลเพียงคนเดียว

สรุปได้ว่า การบริหารงานโดยคณะบุคคลหรือคณะกรรมการ มีความสำคัญ เพราะเป็นการกระจายอำนาจการตัดสินใจของบุคคลคนเดียว ไปให้แก่คณะบุคคลร่วมกันพิจารณา ทำให้ได้ความคิดเห็นจากหลาย ๆ ฝ่าย ช่วยให้การตัดสินใจที่เกิดจากการคิดร่วมกัน เกิดผลดีแก่องค์กรโดยส่วนรวม

3. แนวคิดในการบริหารงานโดยองค์คณะบุคคลหรือคณะกรรมการ

ธงชัย สันติวงษ์ (2523) กล่าวว่า การบริหารโดยคณะกรรมการมักจะเกิดขึ้นเนื่องจากความจำเป็น เมื่อองค์การมีขนาดใหญ่ขึ้นและมีปัญหามากขึ้น คณะกรรมการบริการจะเป็นศูนย์รวมของเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ซึ่งมีเจ้าหน้าที่จากระดับสูง ระดับกลาง หรือ ระดับต่ำเข้ามามีส่วนร่วมก็ได้ สามารถป้องกันมิให้การตัดสินใจปัญหาสำคัญก่อนไปทางบุคคลใด บุคคลหนึ่งโดยเฉพาะ

สมพงษ์ เกษมสิน (2523) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารองค์การนั้น เป็นแนวคิดในการบริหารงานแผนใหม่ที่มุ่งใจให้ร่วมปฏิบัติงานในองค์การ ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมมือกันในการที่ตนปฏิบัติงานอยู่ด้วยความเต็มใจ เพราะว่าการบริหารงานองค์การนั้น มุ่งที่จะสร้างความร่วมมือ ร่วมใจ เพื่อให้งานสำเร็จ

ธีระ รุญเจริญ และ ประพันธ์ สุริหาร (2531) กล่าวว่า การบริหารโดยคณะกรรมการมีหลักการที่สำคัญ ดังนี้ 1) การดำเนินการใด ต้องคำนึงถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง 2) ทุกคนต้องมีความจริงใจ ซื่อสัตย์ 3) ทุกคนต้องยึดมั่นในผลประโยชน์ร่วมกัน มากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2532) ได้ให้แนวคิดในการบริหารโดยองค์คณะบุคคลว่า เป็นการบริหารโดยมีเจตนาธรรมที่จะทำให้การตัดสินใจในการบริหารเป็นไปอย่างรอบคอบ มีเหตุมีผล และมีความยุติธรรม โดยมุ่งที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สูงสุด

สรุปได้ว่า การบริหารงานโดยคณะบุคคลหรือคณะกรรมการ เกิดจากแนวคิดที่ต้องการจะให้กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม ในการวินิจฉัย ตัดสินใจ กำหนดนโยบาย กำหนดกิจกรรมการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม

4. ข้อดีและข้อเสียของการบริหารงานโดยองค์คณะบุคคลหรือคณะกรรมการ

กำธร กิตติภูมิชัย (2524) ได้เสนอแนะเกี่ยวกับผลดีของการบริหารโดยคณะบุคคลหรือคณะกรรมการ ดังนี้

- 1) คณะกรรมการจะเป็นเครื่องมือที่ดีในการประสานงาน เพราะคณะกรรมการประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ หรือบุคคลหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องในเรื่องที่จะดำเนินการหรือตัดสินใจ ทำให้การพิจารณาวินิจฉัยได้ผลดีมากกว่าบุคคลเพียงคนเดียว
- 2) คณะกรรมการเป็นเครื่องมือที่จะเป็นหลักประกันในความยุติธรรม เพราะในการพิจารณาปัญหาใด จะต้องมีการอภิปรายให้เหตุผลและลงมติ
- 3) เป็นการร่วมกันวินิจฉัยด้วยความรอบรู้ ซึ่งจะทำได้ข้อสรุปตรงตามจุดมุ่งหมาย และมีประสิทธิภาพ
- 4) เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจของผู้บังคับบัญชา เพราะคณะกรรมการจะต้องวินิจฉัย และกลั่นกรองอย่างดีและมีเหตุผลมากที่สุด ทำให้การตัดสินใจของผู้บังคับบัญชาถูกต้องและยุติธรรม
- 5) เป็นการนำความรู้ความสามารถของคนมาใช้ให้เป็นประโยชน์ เพราะคนที่มีความรู้ความสามารถเป็นจำนวนมากไม่มีโอกาสที่จะแสดงออก ถ้าหากได้ใช้ความรู้ ความสามารถที่มีอยู่ ก็จะเป็นประโยชน์อย่างมาก
- 6) ระบบคณะกรรมการเป็นการป้องกันความลำเอียง ความเข้าใจผิด และอคติได้ เพราะไม่ได้เกิดขึ้นจากการตัดสินใจ หรือการพิจารณาจากบุคคลเพียงคนเดียว

Stoner (1978) ได้กล่าวถึงผลดี และผลเสีย ของการบริหารโดยคณะกรรมการ ดังนี้

ข้อดี

1) เพื่อให้เกิดการตัดสินใจที่ดี ทั้งนี้ เนื่องจากคณะกรรมการประกอบด้วยบุคคลที่มีความรู้ต่าง ๆ หลายสาขา

2) เพื่อส่งเสริมการประสานงาน เนื่องจากคณะกรรมการต้องทำงานเกี่ยวข้องกับหน่วยงานอื่น ต้องการที่จะศึกษางานของหน่วยงานอื่นด้วย

3) เพื่อประโยชน์ในการฝึกฝนบุคคลเพื่อเตรียมเป็นนักบริหาร

4) เป็นการกระจายอำนาจการตัดสินใจ

ข้อเสีย

1) เป็นการเสียเวลาและค่าใช้จ่าย

2) อาจถูกครอบงำโดยบุคคลใด บุคคลหนึ่ง

3) มีการตกลงกันในลักษณะประนีประนอม

ประพันธ์ สุริหาร (2529) กล่าวถึงข้อดี และข้อเสียในการบริหารโดยคณะกรรมการ ไว้ดังนี้

ข้อดี

1) เป็นการตัดสินใจที่ดี โดยอาศัยความคิดเห็นของกลุ่ม

2) เป็นประโยชน์ในการร่วมมือประสานงาน

3) ช่วยให้การปฏิบัติงานเข้ากันได้เป็นอย่างดี

4) เป็นประโยชน์สำหรับฝึกหัดตัวบุคคล

ข้อเสีย

1) เป็นการสูญเสียเวลาและค่าใช้จ่าย

2) อาจมีอันตราย เนื่องจากการตัดสินใจที่เป็นลักษณะประนีประนอมมาก

3) เป็นการยากที่จะกำหนดความรับผิดชอบ

4) ก่อให้เกิดความล่าช้าและไม่สามารถหาข้อยุติ

5) อาจครอบงำโดยบุคคลใด บุคคลหนึ่ง

สรุปได้ว่า การดำเนินงานโดยองค์คณะบุคคลหรือคณะกรรมการ มีทั้งผลดี คือ ช่วยให้เกิดความร่วมมือกันในการพิจารณาตัดสินใจที่จะทำให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม เป็นการกระจายอำนาจการตัดสินใจให้กับผู้ร่วมงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าขององค์การร่วมกัน แต่ก็มีผลเสีย คือ ต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายมาก ไม่มีบุคคลรับผิดชอบหากมีการตัดสินใจที่ผิดพลาด หากองค์การใดเลือกวิธีการบริหารโดยองค์คณะบุคคลหรือคณะกรรมการแล้ว จะต้องพิจารณาแก้ไขข้อบกพร่องในส่วนที่เป็น

ปัญหา ให้เกิดขึ้นได้น้อยที่สุด หรือให้มีผลน้อยที่สุด ก็จะดำเนินการได้ประสบความสำเร็จและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมได้มากที่สุด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปรกรณ์ สำราญทรัพย์ (2519) ทำการวิจัย เรื่องความคิดเห็นของครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีต่อบทบาทและกิจกรรมของคุรุสภา ผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่ไม่สนใจกิจกรรมของคุรุสภา งานที่จัดได้ดี คือ งานเกี่ยวกับองค์การช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกคุรุสภา (ช.พ.ค.) การอบรมเพื่อการศึกษาภาคฤดูร้อน (อ.ศ.ร.) ส่วนงานที่มีข้อบกพร่องเป็นงานเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการ งานของคุรุสภาที่ครูสนใจเรียงตามลำดับได้ ดังนี้ งานด้านวิชาการ สวัสดิการ และงานบริหารงานบุคคล

บุญเรือน มากบุญ (2520) ทำการวิจัย เรื่องความคิดเห็นของครูในภาคเหนือที่มีต่อบทบาทและกิจกรรมของคุรุสภา ผลการวิจัยพบว่าครูในภาคเหนือไม่สนใจงานของคุรุสภา งานคุรุสภาที่ครูสนใจเรียงตามลำดับได้ดังนี้ งานด้านวิชาการ สวัสดิการ และงานบริหารงานบุคคล ครูต้องการให้คุรุสภาปรับปรุงงาน 3 ด้าน คือ งานวิชาการ งานสวัสดิการ และงานบริหารงานบุคคล

พูลสุข ศรีयरรงค์ (2520) ทำการวิจัย เรื่อง ความคิดเห็นของครูภาคกลางที่มีต่อบทบาทและกิจกรรมของคุรุสภา ผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่ไม่สนใจกิจกรรมของคุรุสภา งานที่คุรุสภาจัดได้ดี คือ การอบรมเพื่อการศึกษาระหว่างปีดภาคฤดูร้อน การเตรียมสอบวิชาชุดครู การจัดพิมพ์หนังสือชุดภาษาไทย ส่วนงานสวัสดิการที่คุรุสภาจัดได้ดี คือ องค์การช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกคุรุสภา (ช.พ.ค.) ชุมนุมดนตรี ชุมนุมละคร การช่วยเหลือสมาชิกในวัยชรา การจัดตั้งมูลนิธิช่วยครูอาวุโส ในพระบรมราชูปถัมภ์ การช่วยเหลือบุตรสมาชิก ส่วนงานด้านบริหารงานบุคคลที่คุรุสภาจัดได้ดีคือ งานเกี่ยวกับวินัย งานบรรจุข้าราชการที่ออกจากราชการแล้วกลับเข้ารับราชการ

โกวิท สุรัสวดี (2521) ทำการวิจัย เรื่องความคิดเห็นของครูในภาคใต้ที่มีต่อบทบาทและกิจกรรมของคุรุสภา ผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่ไม่สนใจกิจกรรมของคุรุสภา และเห็นว่างานที่คุรุสภาจัด ทั้งด้านวิชาการ สวัสดิการ และงานบริหารงานบุคคล มีประโยชน์น้อย งานที่คุรุสภาจัดได้ดีส่วนมากเป็นงานวิชาการ ส่วนรองลงมา คือ งานองค์การช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกคุรุสภา (ช.พ.ค.)

บุญเหลือ พูลทอง (2525) ทำการวิจัย เรื่องบทบาทของคุรุสภาเกี่ยวกับการส่งเสริมด้านวิชาการเพื่อการออกไปอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านการทราบความเคลื่อนไหวและความสนใจของครู ครูให้ความสนใจการเพิ่มเติมความรู้ทางวิชาการและวิธีสอนมาก ส่วนข่าวความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับกิจกรรมทางวิชาการที่ครูสภাজัด ครูส่วนมากไม่ทราบ
2. ด้านการจัดอบรมและกิจกรรมทางวิชาการอื่น ๆ ครูรับทราบมากในเรื่อง การจัดศูนย์เอกสารทางวิชาชีพครู ส่วนการเดินทางเพื่อการศึกษาที่ครูสภাজัด ครูรับทราบน้อย และครูเห็นว่าการจัดบริการห้องสมุดวิชาชีพครูและศูนย์เอกสารวิชาชีพครูมีความสำคัญเป็นอันดับ 1
3. ด้านการส่งเสริมการวิจัยและการนำผลการวิจัยมาใช้ ครูเห็นว่า การวิจัยทางการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นมาก ส่วนการให้ทุนเพื่อการวิจัย ครูไม่ทราบ
4. ด้านการประชาสัมพันธ์และการปรับปรุงงานด้านวิชาการ การประชาสัมพันธ์เพื่อการออกไปอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ครูส่วนมากไม่ทราบ ส่วนการปรับปรุงงานด้านวิชาการ ครูเห็นด้วยเป็นอย่างมากว่า ครูสภาควรจะเปลี่ยนบทบาทเกี่ยวกับการส่งเสริมงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
5. ความคิดเห็นที่เกี่ยวกับบทบาทของครูสภา ในการส่งเสริมด้านวิชาการ เพื่อยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู และการออกไปอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ครูส่วนใหญ่เห็นว่า ปัจจุบันวิชาชีพครูไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมเท่าที่ควร จึงควรยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูให้สูงขึ้น และมีการออกไปอนุญาตให้แก่ผู้ประกอบการวิชาชีพครู และครูสภาควรปรับบทบาทให้สมกับที่เป็นสถาบันวิชาชีพครู ด้วยการส่งเสริมงานด้านวิชาการอย่างแท้จริง

เพทาย ทองมหา (2527) ได้ทำวิจัย เรื่องความคิดเห็นของคณะกรรมการครูสภาจังหวัดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการครูสภาจังหวัด ผลการวิจัยพบว่า งานที่ครูสภาจังหวัดจัดอยู่ในระดับน้อย คือ ด้านมาตรฐานวิชาชีพครู พิทักษ์สิทธิครู งานด้านบริการและสวัสดิการ ส่วนด้านวิชาการได้ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด ปัญหาอุปสรรคของการปฏิบัติงานของคณะกรรมการครูสภาจังหวัด คือ ไม่มีเงินงบประมาณ ไม่มีค่าใช้จ่ายเป็นค่าสมนาคุณและค่าตอบแทนอื่น ๆ จำนวนบุคลากรไม่เพียงพอ ขาดวัสดุในการดำเนินงาน และครูไม่ให้ความสนใจในกิจกรรมของครูสภา

กิตติพล ชะลอกกลาง (2535) ได้ทำวิจัย เรื่องการดำเนินงานของคณะกรรมการครูสภาจังหวัด ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานของคณะกรรมการครูสภาจังหวัดในด้านมาตรฐานวิชาชีพครู ด้านพิทักษ์สิทธิในการประกอบวิชาชีพครู ด้านสวัสดิการ ด้านบริการ อยู่ในระดับมาก แต่ด้านวิชาการ อยู่ในระดับน้อย ปัญหา และอุปสรรคในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการครูสภาจังหวัด ได้แก่ งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงานไม่เพียงพอ ไม่มีสถานที่และไม่มีวัสดุอุปกรณ์ และคณะกรรมการครูสภาจังหวัดดำเนินงานในเรื่องต่อไปนี้อย่างมากที่สุดตามลำดับ คือ การช่วยเหลือเกี่ยวกับเรื่องร้องทุกข์ในจังหวัด การจัดอบรม เพิ่มพูนความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ให้แก่สมาชิก การจัดโครงการจัดสรรที่ดินเพื่อสร้างที่พักอาศัยในราคาถูก การให้ความ

ช่วยเหลือสมาชิกที่เจ็บป่วย หรือได้รับอุบัติเหตุในขณะปฏิบัติหน้าที่ และ การจัดให้มีบริการส่งเสริมสุขภาพสมาชิก เช่น โครงการตรวจสุขภาพประจำปี

โยธิน งามลักษณ์ (2538) ทำการวิจัย เรื่อง ปัญหาและสาเหตุของปัญหาการดำเนินงานตามหน้าที่ของผู้อำนวยการคุรุสภาจังหวัด ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการดำเนินงานตามหน้าที่ของคณะกรรมการคุรุสภาจังหวัดมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน และสาเหตุของปัญหา สรุปได้ ดังนี้

1. ด้านงานบริหารทั่วไป มีสาเหตุเพราะการขาดบุคลากร ในการปฏิบัติงานของคุรุสภา ขาดเครื่องมือที่ทันสมัยในการปฏิบัติงาน ขาดการประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกได้ทราบถึงกิจกรรมและงานคุรุสภา สมาชิกไม่ให้ความสนใจในกิจกรรมของคุรุสภา ขาดงบประมาณที่จะสนับสนุนงานคุรุสภา ขาดยานพาหนะสำหรับใช้ปฏิบัติงาน ขาดสถานที่เก็บรักษาเอกสารของคุรุสภา ไม่มีการประชุมปรึกษาหารือเพื่อประเมินความต้องการ และความจำเป็นในการใช้วัสดุ คุรุภัณฑ์ในแต่ละปี ไม่มีการกำหนดระยะเวลาที่แน่นอนในการดำเนินงาน และการดำเนินงานที่ล่าช้าของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา

2. ด้านงาน ช.พ.ค. - ช.พ.ส. มีสาเหตุเพราะการตอบรับเข้าเป็นสมาชิกล่าช้า ไม่มีระยะเวลาที่แน่นอน สมาชิกไม่ทราบสิทธิและหน้าที่ของตนเอง มีความขัดแย้งระหว่างทนายท หลักฐานบางอย่างต้องอาศัยเจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่นรับรอง สมาชิกมีหลายสังกัดและมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ขาดเครื่องมือที่ทันสมัยในการปฏิบัติงาน สมาชิกไม่ให้ความสำคัญในการเปลี่ยนแปลงประวัติของสมาชิกและไม่แจ้งการเปลี่ยนแปลง

3. ด้านส่งเสริมทั่วไป มีสาเหตุเพราะการขาดความมั่นใจในการเขียนผลงาน ผลตอบแทนแก่ครูที่ส่งผลงานไม่คุ้มค่าเท่าที่ควร ไม่มีงบประมาณสนับสนุนในการจัดพิมพ์เอกสารทางวิชาการ การช่วยเหลือทางการเงินแก่ครูอาวุโส สมาชิกที่ประสบภัยธรรมชาติและอัคคีภัยน้อยเกินไป แบบขอรับทุนบุตรสมาชิกคุรุสภา มีรายละเอียดไม่เพียงพอแก่การพิจารณา ครูไม่สะสมผลงานไว้อย่างต่อเนื่อง เพื่อการขอรับรางวัลครูดีเด่น การจัดสวัสดิการไม่ครอบคลุมปัจจัย 4 ด้าน เน้นในเรื่องยานพาหนะมากเกินไป และขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านกฎหมายในการให้ความช่วยเหลือแก่สมาชิกคุรุสภา

สนั่น พาหอม (2530) ได้ทำการวิจัย เรื่องบทบาทและการดำเนินงานของคุรุสภาอำเภอ ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกคุรุสภามีความเข้าใจงานของคุรุสภาในระดับปานกลางและมีความคิดเห็นว่าทรัพยากรในการบริหารงานของคุรุสภาอำเภอ ซึ่งได้แก่เจ้าหน้าที่ งบประมาณ วัสดุไม่เพียงพอ ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน เห็นว่าคุรุสภาจังหวัดดำเนินการในด้านมาตรฐานวิชาชีพครู ด้านวิชาการ ด้านพิทักษ์สิทธิครู ด้านสวัสดิการและด้านวิชาการ ปฏิบัติงานด้านนี้ ในระดับปานกลาง ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความต้องการให้คุรุสภาจัดสวัสดิการในเรื่องการขอลดค่าโดยสารรถไฟและเครื่องบิน มูลนิธิช่วยเหลือสมาชิกคุรุสภาผู้ประสบอัคคีภัยและภัยธรรมชาติ

ประธาน สัจจาธรรม (2538) ทำการวิจัย เรื่อง ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการคຸຣສາອຳເກອ ในเขตการศึกษา 12 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการคຸຣສາອຳເກອ เขตการศึกษา 12 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านวิชาการ ด้านสวัสดิการ ด้านมาตรฐานวิชาชีพครู ด้านบริการ และด้านพิทักษ์สิทธิในการประกอบวิชาชีพครู ส่วนข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาของคณะกรรมการคຸຣສາອຳເກອ เขตการศึกษา 12 คือ ควรส่งเสริมให้อาชีพครูเป็นอาชีพที่มีเกียรติและเป็นที่ยอมรับ ด้านวิชาการ ควรจัดให้มีการประชุมสัมมนาทางวิชาการและวิชาชีพ และสนับสนุนให้สมาชิกได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุมสัมมนามากขึ้น ด้านสวัสดิการ ควรเสนอแนะให้รัฐบาลปรับปรุงรายได้ของครูซึ่งถือเป็นวิชาชีพชั้นสูงให้ทัดเทียมกับวิชาชีพอื่น ๆ ด้านบริการ ควรปรับปรุงการบริการในด้านต่าง ๆ ของคຸຣສາ ให้ความสะดวก รวดเร็ว และบริการสมาชิกได้อย่างทั่วถึง ด้านพิทักษ์สิทธิในการประกอบวิชาชีพครู ควรสร้างหลักประกันทางสังคมให้แก่ครู

สมบุรณ์ ช้างภู (2531) ทำการวิจัย เรื่องปัญหาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการคຸຣສາອຳເກອในเขตการศึกษา 9 ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานของคณะกรรมการคຸຣສາອຳເກອในเขตการศึกษา 9 ด้านการส่งเสริมวิชาชีพ โดยส่วนรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการสอดส่องเกี่ยวกับจรรยาบรรณและวัยของครูในอຳເກອ และด้านบริการสวัสดิการ มีปัญหาอยู่ในระดับมาก

ประทุม แจ่มนิยม (2536) ทำการวิจัย เรื่องบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของคณะกรรมการคຸຣສາອຳເກອ ตามทัศนะของคณะกรรมการคຸຣສາອຳເກອและสมาชิกคຸຣສາ ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานของคณะกรรมการคຸຣສາອຳເກອอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับบทบาทไม่ชัดเจน ขาดข้อมูลพื้นฐานที่เพียงพอสำหรับการวางแผน ขาดทรัพยากร กำลังคน และวัสดุที่จำเป็น